

Agravista

nr. 2 (306),
26 februarie 2021

www.agravista.md CEL MAI COMPLET PORTAL AGRICOL DIN MOLDOVA

CITIȚI ÎN NUMĂRUL CURENT:

**SCHIMBĂRILE CLIMATICE
PE AGENDA EXPERTILOR
UCIP IFAD ȘI FARM**

3

**UTILIZAREA SURSELOR DE ENERGIE
RENOVABILĂ ÎN CONTEXTUL
SCHIMBĂRILOR CLIMATICE**

5

**UCIP IFAD ANUNȚĂ LANSAREA
APELULUI PENTRU RECEPȚIONAREA
CERERILOR DE FI NANȚARE A
PROIECTELOR DE INFRASTRUCTURĂ
PENTRU ANUL 2022 ÎN CADRUL
PROIECTULUI DE REZILIENȚĂ
RURALĂ (IFAD VII)**

6

**MADRM A DEFINITIVAT DOMENIILE DE
APLICARE ȘI STRUCTURA
STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE
AGRICOLĂ ȘI RURALĂ 2021-2030, CU
SUPPORTUL PROIECTULUI TWINNING**

8

**CREȘTEREA POPULAȚIEI:
PROVOCARE MAJORĂ
A SECOLULUI XXI**

14

UE SCHIMBĂ STRATEGIA ÎMPOTRIVA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE: „SE PIERD 12 MILIARDE DE EURO PE LUNĂ DIN CAUZA FENOMENELOR METEO EXTREME”

Uniunea Europeană a adoptat o nouă strategie pentru adaptarea la schimbările climatice. Comisia a adoptat, miercuri, 24 februarie curent, actul prin care sunt „accelerate și aprofundate pregătirile pentru construcția unui viitor rezilient la schimbările climatice”.

„Comisia Europeană a adoptat astăzi, 24 februarie, o nouă strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice, care definește calea de urmat pentru a face față consecințelor inevitabile ale schimbărilor climatice. Chiar dacă UE face tot ce îi stă în putință pentru a atenua schimbările climatice, atât pe plan intern, cât și la nivel internațional, trebuie, de asemenea, să fim pregătiți să facem față consecințelor ineluctabile ale schimbărilor climatice.”

De la valuri de căldură mortale și secete devastatoare la distrugerea pădurilor și la eroziunea litoralului ca urmare a creșterii nivelului mării, schimbările climatice își fac deja simțite efectele în Europa și în întreaga lume. Pornind de la Strategia de adaptare la schimbările climatice din 2013, scopul propunerilor prezentate astăzi este să se concentreze mai degrabă pe elaborarea de soluții decât pe înțelegerea problemei și să se treacă de la planificare la punerea în aplicare, se arată în comunicatul Comisiei Europene.

„Pandemia de COVID-19 ne-a reamintit cu fermitate că un nivel de pregătire insuficient poate avea consecințe dezastruoase. Nu există niciun vaccin împotriva crizei climatice, dar putem totuși să o combatem și să ne pregătim pentru efectele sale ineluctabile. Impactul schimbărilor climatice se resimte deja atât în interiorul, cât și în afara Uniunii Europene. Noua strategie de adaptare la schimbările climatice ne permite să ne accelerăm și să ne aprofundăm pregătirile. Dacă ne pregătim încă de pe acum, putem să construim un viitor rezilient la schimbările climatice”, a spus Frans Timmermans, vicepreședintele executiv pentru Pactul verde european al Comisiei.

**Pierderi de 12 miliarde de euro
pe an din cauza schimbărilor
climatice. Pe viitor, ele ar putea
ajunge la 170 de miliarde**

Conform Comisiei, pierderile economice cauzate de multiplicarea fenomenelor meteorologice extreme reprezintă, în medie, 12 miliarde de euro pe an. În același timp, expunerea economiei actuale a UE la o încălzire globală de 3 grade Celsius peste nivelul preindustrial ar duce la pierderi anuale de 170 de miliarde de euro.

Comisia atrage atenția, însă, că nu doar economia va fi afectată ci și sănătatea și bunăstarea europenilor, afectați în fiecare an din ce în ce mai mult de valurile puternice de căldură. Valul de căldură din Europa din 2019 a fost catastrofa naturală cea mai letală din acel an – au murit 2500 de persoane.

„La acțiunile noastre de adaptare la schimbările climatice trebuie să participe toate componentele societății și toate nivelurile de guvernare, atât în interiorul, cât și în afara UE. Vom depune eforturi pentru a construi o societate rezilientă la schimbările climatice prin îmbunătățirea cunoștințelor referitoare la impactul schimbărilor climatice și a soluțiilor de adaptare, prin intensificarea planificării adaptării la schimbările climatice și prin multiplicarea evaluărilor riscurilor climatice, prin accelerarea măsurilor de adaptare și prin sprijinirea consolidării rezilienței la schimbările climatice la scară mondială.

Măsurile de adaptare trebuie să se bazeze pe date solide și pe instrumente de evaluare a riscurilor care să fie puse la dispoziția tuturor: de la familiile care cumpără, construiesc și renovează o locuință la întreprinderile din regiunile de coastă sau la fermierii care își planifică culturile. Pentru a realiza acest lucru, strategia propune acțiuni menite să deplaseze limitele cunoștințelor referitoare la adaptare astfel încât să putem colecta mai multe date, de mai bună calitate, asupra riscurilor și a pierderilor legate de climă, punându-le la dispoziția tuturor.

La Climate-ADAPT, platforma europeană pentru cunoștințe în materie de adaptare, care va fi consolidată și extinsă, se va adăuga un observator specific în domeniul sănătății pentru a se urmări, a se analiza și a se preveni cu mai multă acuratețe impactul schimbărilor climatice asupra sănătății”.

**Măsurile de adaptare trebuie să
fie sistemice**

„Schimbările climatice au repercusiuni la toate nivelurile societății și în toate sectoarele economiei, ceea ce înseamnă că măsurile de adaptare trebuie să fie sistemice. Comisia va continua să includă considerații privind reziliența la schimbările climatice în toate domeniile de politică relevante. Aceasta va sprijini dezvoltarea și punerea în aplicare în continuare a strategiilor și a planurilor de adaptare, cu trei priorități transversale: integrarea adaptării în politica macrobugetară, găsirea unor soluții bazate pe natură în materie de adaptare și luarea unor măsuri de adaptare locale (...).

Comisia Europeană a anunțat această nouă strategie, mai ambițioasă, a UE privind adaptarea la schimbările climatice în Comunicarea privind Pactul verde european, în urma unei evaluări a Strategiei Europa 2013, evaluare efectuată în 2018, și a unei consultări publice deschise care s-a derulat în perioada mai-august 2020. Propunerea privind Legea europeană a climei constituie baza pentru stabilirea unor obiective mai ambițioase și pentru consolidarea coerenței politicilor în materie de adaptare.

Această propunere integrează în legislația UE obiectivul global în materie de adaptare prevăzut la articolul 7 din Acordul de la Paris și acțiunea din cadrul Obiectivului nr. 13 de dezvoltare durabilă. Propunerea îndeamnă UE și statele membre să facă în continuare progrese pentru a stimula capacitatea de adaptare, pentru a consolida reziliența și a reduce vulnerabilitatea față de schimbările climatice. Noua strategie de adaptare va contribui la transpunerea în realitate a acestor progrese”, mai anunță Comisia Europeană

**Vă puteți abona la ziarul nostru
la toate oficiile poștale din țară ➔ 16**

FEDERAȚIA AGRICULTORILOR DIN MOLDOVA FARM A DISCUTAT OBIECTIVELE IMEDIATE ȘI PROIECTELE ÎN DERULARE

Obiectivele strategice, proximele rezultate ale activităților desfășurate și chestiunile organizatorice ale Federației Agricultorilor din Moldova FARM au fost abordate astăzi în cadrul ședinței Consiliului Administrativ FARM (CA) și la un Atelier de lucru cu liderii Organizațiilor Regionale FARM, ambele reuniuni fiind desfășurate în regim online.

Ședința CA FARM a fost deschisă de către domnul Igor Novac, Președintele Consiliului Administrativ, care a prezentat obiectivele reuniunii, agenda și sugestiile receptate. Potrivit agendei, domnul Iurie Hurmuzachi, Director Adjunct FARM, a prezentat proiectele și contractele

ce vor fi implementate de către FARM în 2021, fiind abordate chestiuni vizând punerea cât mai reușită a acestora în practică.

Directorul Executiv FARM, doamna Aurelia Bondari, a prezentat proiectul „Dezvoltarea Durabilă și Incluzivă a Zonelor Rurale”, finanțat de către We Effect, Suedia, care în următorii doi ani include adăitional activități direcționate femeilor și tinerilor în domeniul practicilor de adaptare și atenuare a schimbărilor climatice. Ulterior au fost abordate subiecte ce țin de activitatea organizatorică, fiind menționate anumite detalii din activitățile interne, imediate și de perspectivă.

La Atelierul de lucru

auditoriul a dezbătut subiecte dedicate activității organizațiilor regionale ale FARM și bugetele alocate, fiind specificată, în dinamică, starea de lucruri pentru fiecare organizație în parte.

ADAPTAREA LA SCHIMBAREA CLIMATICĂ ȘI ATENUAREA EFECTELOR SALE ÎN SECTORUL AGRICOL ÎN CONTEXTUL PIETELOR FINANCIARE

Reprezentanții oficiilor centrale ale instituțiilor financiare partenere UCIP-IFAD și prestatorii de servicii la elaborarea planurilor de afaceri au participat, astăzi, la instruirea online „Adaptarea la schimbarea climatică și atenuarea efectelor sale în sectorul agricol în contextul piețelor financiare”, organizată de către Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD (UCIP-IFAD) și Federația Agricultorilor din Moldova FARM.

Agenda instruirii a fost consacrată subiectelor relevante pentru instituțiile bancare și a vizat riscurile și oportunitățile financiare și climatice în sectorul agricol din Republica Moldova din perspectiva adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice, costurile și beneficiile păstrării/îmbunătățirii fertilității solului prin prisma adaptării și atenuării efectelor schimbării climatice. Un subiect aparte din

agendă a fost dedicat studiului riscurilor și oportunităților financiare și climatice în sectorul agricol european, în condițiile adaptării la schimbarea climatică și a atenuării efectelor sale.

Participanților la reuniune le-au fost oferite cele mai actuale prelegeri dedicate schimbărilor climatice, ei beneficiind de suportul unor valoroși experți de talie națională și internațională. Pe toată durata instruirii, participanții au avut posibilitatea de a adresa întrebări experților

și, totodată, au realizat un intens schimb de opinii și informații specific activităților profesionale.

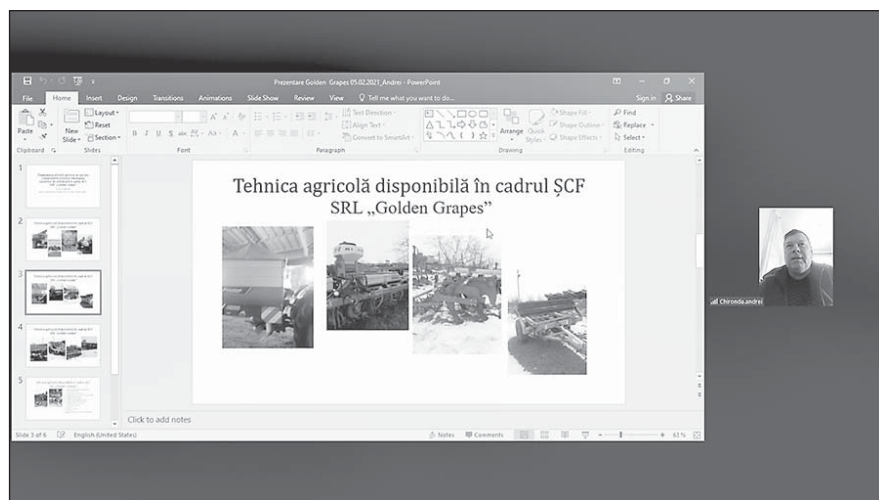
Activitatea „Elaborarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și identificarea opțiunilor de atenuare a acestora în ramurile sectorului agricol în vederea integrării în activitatea UCIP IFAD” este implementată de către Federația Agricultorilor din Moldova FARM și finanțată de către Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD (UCIP-IFAD).

AGRICULTORII AU REMARCAT IMPORTANȚA SEMINARELOR TEMATICE, ORGANIZATE DE CĂTRE UNITĂȚEA CONSOLIDATĂ PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMELOR IFAD (UCIP-IFAD) ȘI FEDERAȚIA AGRICULTORILOR DIN MOLDOVA FARM

Seminarul online „Sistemul de Agricultură Conservativă prin aplicarea tehnicii pentru lucrările de primăvară la culturile de câmp”, organizat de către UCIP IFAD Moldova și Federația Agricultorilor din Moldova FARM, i-a convocat astăzi la studii pe producătorii agricoli în satul Caracui, raionul Hâncești, la Școala de Câmp pentru Fermieri, SRL „Golden Grapes”.

În cadrul seminarului, domnul Boris BOINCEN, dr. hab., prof. cercet., a oferit auditoriului o prelegere axată pe particularitățile pregătirii solului pentru culturile de primăvară, respectarea asolamentului în aplicarea metodelor conservative de prelucrare a solului și aspecte ce țin de specificul anului curent.

Prelegerea a fost succedată de intervenția domnului Valerian CERBARI, Expert TCLS, care a oferit recomandări privind implementa-

rea agriculturii conservative pe loturile demonstrative pentru sezonul agricol 2021.

Ulterior, auditoriul a fost instruit despre eficientizarea cheltuielilor și minimizarea costurilor în cadrul

lucrărilor de primăvară, domnul Anatol IGNAT, dr., conf. univ., oferind exemple elocvente din diferite regiuni și țări ale mapamondului, inclusiv despre creșterea randamentului activităților agrare, în timp, la aplicarea tehnologiei No-Till.

Gazda seminarului online, domnul Andrei CHIRONDA, agronom, Școala de câmp pentru fermieri, SRL „Golden Grapes”, a vorbit, mai apoi, despre efectuarea lucrărilor de primăvară în cadrul Școlii și a făcut o trecere în revistă a tehnicii agricole de lucrare conservativă a solului.

Valorificând oportunitățile de a acorda întrebări experților, participanții la seminar s-au informat asupra subiectelor de interes profesional, fiind relevantă opțiunea în favoarea continuării unor asemenea activități consacrate, interesante și de un real folos pentru producătorii agricoli.

Federația Agricultorilor din Moldova FARM

Bd. Ștefan cel Mare 123V

MD – 2004, Chișinău, Moldova

Tel (+373 22) 23 56 01, fax (+373 22) 23 78 30

Organizațiile regionale ale Federației Agricultorilor:

Cantemir (273) **2 28 53**
Drochia (252) **2 70 32**
Edineț (246) **2 43 84**
Fălești (259) **2 29 51**
Hâncești (269) **2 34 08**

Nisporeni (264) **2 38 57**
Orhei (235) **2 49 55**
Râșcani (256) **2 45 84**
Ungheni (236) **2 34 55**
Cahul (299) **2 14 13**

Publicație periodică a Federației Agricultorilor din Moldova | FARM
Agravista

Redactor-șef: Eduard BALAN

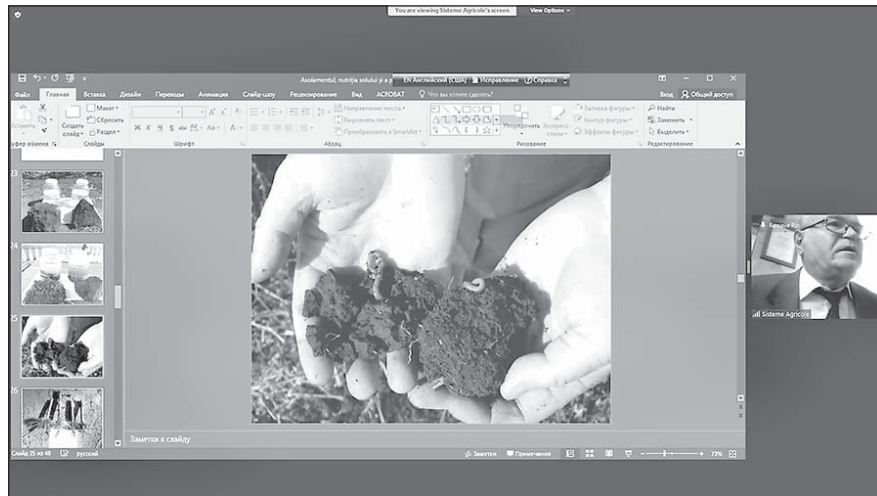
Machetare: Victor PUȘCAȘ

Adresa redacției: MD-2004, Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare, 123 V. Tel.: 23-56-98
e-mail: ebalan@agrofarm.md
www.agravista.md

Tiparul executat la tipografia «PRAG-3»

Comanda nr. 70

Tiraj: 3500

SCHIMBĂRILE CLIMATICE PE AGENDA EXPERTILOR UCIP IFAD ȘI FARM

Stafful Unității Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD (UCIP IFAD), în comun cu experții Federației Agricoltorilor din Moldova "FARM" din Republica Moldova și România, s-au întrunit astăzi în cadrul seminarului de instruire online „Schimbarea climatică și impactul asupra sectorului agricol în Republica Moldova”.

La eveniment au participat, în calitate de formatori, doamna Roxana BOJARIU, expert internațional (România) în domeniul schimbă-

rilor climatice/rezilienței climatice în agricultură, doctor în Fizica Globului, doamna Maria NEDEALCOV, expert în domeniul schimbărilor climatice/rezilienței climatice în agricultură, doctor habilitat în geografie, profesor universitar, membru corespondent AȘM, și domnul Boris BOINCEN, expert în ecologie/pedologie, doctor habilitat în agricultură, profesor cercetător. La fel, a participat toată echipa experților specializați în domeniile specifice vizate de impactul schimbărilor climatice asu-

pra agriculturii și mediului rural. Evenimentul a fost moderat de către liderul echipei de experți, domnul Iurie HURMUZACHI, doctor în științe economice.

În debutul seminarului de instruire, Directorul UCIP IFAD, domnul Victor ROȘCA, a evidențiat importanța subiectelor abordate și a menționat necesitatea identificării de soluții practice, inclusiv pentru fermieri, în vederea adaptării indispensabile la modificările climatice care devin tot mai frecvente în ultimii ani. Agenda complexă a seminarului a fost dedicată schimbărilor climatice de pe teritoriul Republicii Moldova și consecințele acestora pentru sectorul agricol, calitatea (sănătatea) solului - verigă de bază în complexul de măsuri de atenuare și adaptare la aceste schimbări. Pe parcurs au mai fost evidențiate provocările cu care se confruntă agricultura modernă și contextul european al schimbării climatice relevante pentru sectorul agricol și identificarea acțiunilor de atenuare și adaptare specifice.

Pe durata evenimentului, formatorii au adus la cunoștința auditoriului cele mai actuale și semnificative informații prin prisma fenomenului încălzirii globale care a devenit o provocare mondială a ultimelor decenii, amenințând mediul ambiant, stăgănând dezvoltarea economică și prosperitatea globală. În Republica Moldova schimbările climatice reprezintă un hazard care stagnează dezvoltarea durabilă a sectorului agricol, iar măsurile de atenuare și adaptare la acest fenomen nefast sunt necesare să devină o prioritate strategică a politicilor naționale.

Seminarul de astăzi a demarat seria de evenimente dedicate activității „Elaborarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și identificarea opțiunilor de atenuare a acestora în ramurile sectorului agricol în vederea integrării în activitatea UCIP IFAD”, implementată de către Federația Agricoltorilor din Moldova FARM și finanțată de către Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD (UCIP IFAD).

PRIORITATE FARM – CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR ORGANIZATORICE

Directorii executivi și contabilii Organizațiilor Regionale (OR) ale Federației Agricoltorilor din Moldova FARM s-au întrunit, astăzi, în cadrul unui Atelier de lucru în regim online, la care au fost abordate aspecte vizând consolidarea capacităților organizatorice, precum și condițiile și cerințele generale față de sistemul financiar și evidența contabilă.

Directorul Executiv

FARM, doamna Aurelia Bondari, a menționat exigențele la care să se ralieze Organizațiile Regionale, fiind aduse exemple concrete din activitățile practice în domeniul vizat. Reprezentanții OR au consimțit necesitatea ajustării activităților la rigorile menționate, Atelierul finalizând, pe lângă aspectele tehnico-practice, cu o rundă de schimb de opinii și informații.

INVITAȚI DE UNITATEA CONSOLIDATĂ PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMELOR IFAD (UCIP-IFAD) ȘI FEDERAȚIA AGRICULTORILOR DIN MOLDOVA FARM, PRODUCĂTORII AGRICOLI AU BENEFICIAT DE UN VALOROS SEMINAR DE INSTRUIRE

Astăzi și-a ținut lucrările, sub auspiciile UCIP IFAD Moldova și Federația Agricoltorilor din Moldova FARM, seminarul online "Sistemul de Agricultură Conservativă prin aplicarea tehnicii pentru lucrările de primăvară la culturile de câmp", organizat în cadrul Școlilor de Câmp pentru Fermieri. Arondat la

SRL „Roua Persicului”, din satul Tochile-Răducani, r-1 Leova, seminarul a avut o agendă plină, mai bine de 60 de participanți beneficiind de cinci sesiuni de instruire, moderate de experți naționali cu notorietate.

Primele trei sesiuni au fost dedicate problemelor ce țin de particularitățile pregătirii solului pentru

culturile de primăvară, respectarea asolamentului în aplicarea metodelor conservative de prelucrare a solului, aspecte ce țin de specificul anului, domnul Boris BOINCEN, dr. hab., prof. cercet., oferind auditoriului o prelegere bine elaborată, în care au fost elucidate detaliat subiectele abordate. Asolamentul,

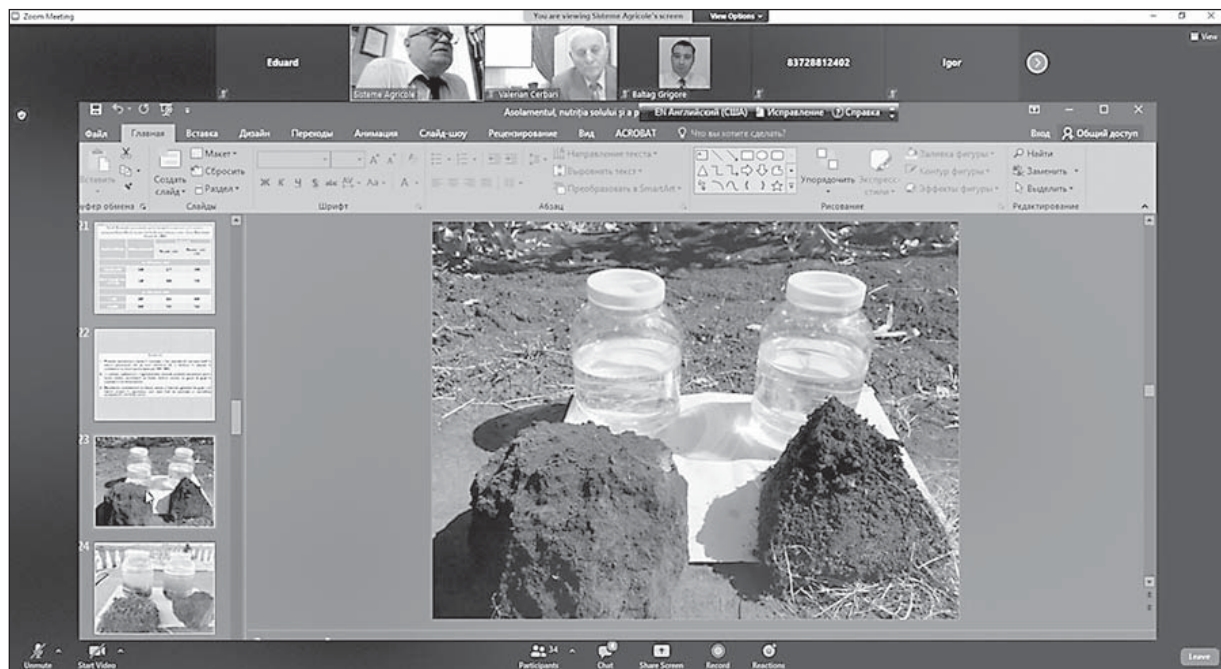
a relevat domnul Boris BOINCEN, nu poate fi înlocuit prin utilizarea excesivă de îngrășăminte chimice, fapt demonstrat de experiența nefastă a anilor 1970-1980, când marile gospodării colective se specializau pe anumite culturi.

A patra sesiune a fost moderată de către domnul Valerian CERBARI, expert TCLS, care s-a pronunțat despre particularitățile învelișului de sol a Școlii de Câmp pentru Fermieri „Roua Persicului” și recomandările privind implementarea agriculturii conservative, pe loturile demonstrative, pentru sezonul agricol 2021. Valerian CERBARI a specificat, în acest context, ce măsuri sunt necesare pentru combaterea degradării solurilor agricole din Republica Moldova.

Despre eficientizarea cheltuielilor și minimizarea costurilor în cadrul lucrărilor de primăvară a sus-

ținut o prelegere domnul Grigore BALTAG, dr., conf.univ., care, printre alte subiecte importante, a menționat faptul că ramura agricolă națională este afectată de reducerea drastică a șeptelului de animale și că, într-un viitor previzibil, gunoiul de grajd va deveni marfă.

A urmat intervenția domnului Adam Eugen, directorul SCF SRL „Golden Grapes”, care a făcut o prezentare a tehnicii agricole de lucrare conservativă a solului și a informat auditoriul despre efectuarea lucrărilor de primăvară în cadrul SCF SRL „Golden Grapes”. La finalul seminarului a urmat o rundă de întrebări-răspunsuri, participanții la seminarul de instruire apreciind prestația înaltă a experților și importanța științifică și practică a desfășurării unor asemenea proiecte.

RESURSELE DE APĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Republica Moldova, în comparație cu alte state europene, este o țară cu resurse de ape relativ modeste. Resursele de apă sunt reprezentate de apele de suprafață și de cele subterane. În conformitate cu Legea Apelor, gestionarea resurselor de apă se efectuează în baza celor 2 districte ale bazinelor hidrografice Nistru și Dunărea-Prut și Marea Neagră (în limitele teritoriului Republicii Moldova).

Principalele surse de asigurare cu apă pentru Republica Moldova (mai sigure și mai calitative) rămân a fi râurile Nistru și Prut. Apele râurilor mici, pe lângă faptul că înregistrează debite foarte mici, sunt poluate și foarte poluate, iar apele subterane (în peste 90% de cazuri) înregistrează o mineralizare ce depășește 1,5 g/l.

Râurile Prut și Nistru traversează teritoriul mai multor state, astfel că gestionarea acestor resurse trebuie să se efectueze pe principiu de echitate. Acest lucru este foarte important pentru R. Moldova, mai ales în contextul că peste 80% din debitul acestor râuri se formează pe teritoriul Ucrainei. Existența unor tratate bilaterale (în cazul r. Nistru) sau trilaterale (în cazul r. Prut) ar simplifica modul și corectitudinea gestionării acestor resurse.

Reieșind din aceste considerente, resursele disponibile (media multianuală) de apă de suprafață ale R. Moldova constituie circa 4 km³ (din cele circa 12 km³ înregistrate în limitele celor 2 bazine). S-ar părea că această cantitate

creșterea temperaturii aerului, mai ales în perioada caldă a anului, și cantitatea insuficientă de precipitații sunt principalele cauze ale diminuării volumului de resurse disponibile de apă din ultima perioadă. Însă și factorul antropic și-a spus cuvântul. Diminuarea suprafețelor cu păduri, extinderea suprafețelor cu terenuri agricole, dar și reglementarea scurgerii prin construcția de baraje de către partea ucraineană au diminuat esențial atât cantitatea, dar mai ales calitatea resurselor de apă din aceste două râuri din ultima perioadă.

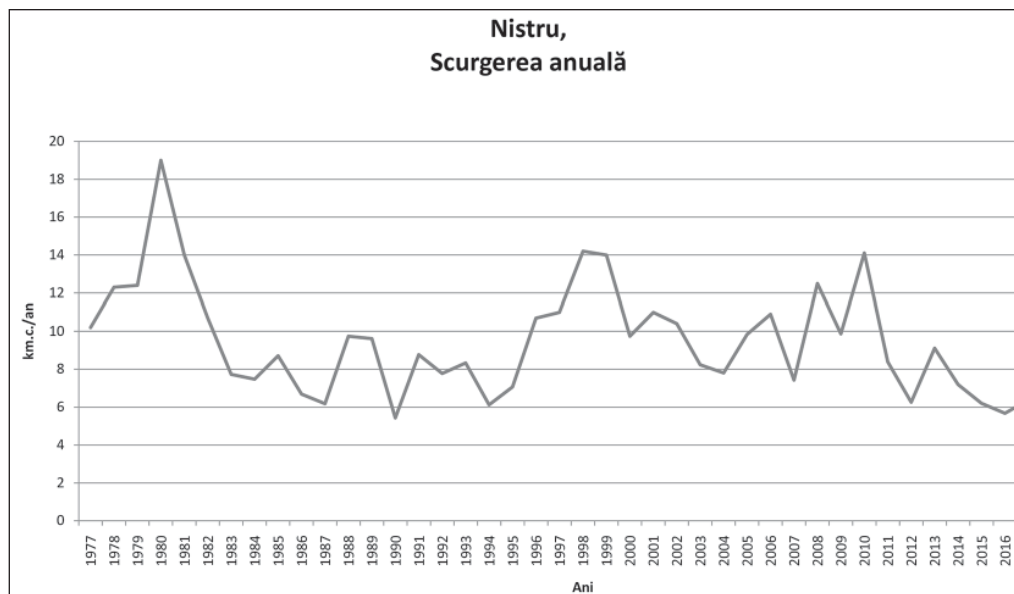
A doua mare problemă în distribuția resurselor de apă constă în caracterul său spațial inegal. Cele mai mari cantități de resurse de apă de suprafață sunt concentrate în extremitățile de est și de vest a țării. Teritoriile din interiorul țării dispun de resurse modeste, iar aprovizionarea cu apă din cele 2 râuri este foarte dificilă și chiar nerentabilă (din cauza costurilor foarte mari pentru pompare). Unica soluție în acest caz ar fi construcția unor iazuri mici, destinate acumulării apelor din precipitații (pluviale). La construcția acestor iazuri trebuie să se țină cont de mai mulți factori, printre care se enumeră specificul orografic (iazurile trebuie amplasate în formele joase de relief), reducerea maximă a infiltrării apei, dar și diminuarea maximală a evaporăției (iazurile ar trebui să aibă o formă îngustă, iar pe maluri să fie plantate fâșii riverane de protecție).

majoritatea cazurilor apa acestor acumulări este foarte poluată și nu se recomandă pentru utilizare. În plus, în perioada caldă a anului, din cauza temperaturilor excesive și a evaporării intense, volumul acestor acumulări se poate diminua, în medie, cu circa 40%.

Apele subterane reprezintă o categorie strategică de resurse de apă. Conform estimărilor Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale, rezervele totale de ape subterane sunt estimate la circa 3500 m³/zi. Însă, din cauza mineralizării foarte mari a majorității acestor resurse, rezervele aprobate pentru aprovizionarea cu apă tehnico-potabilă sunt estimate la numai 73 m³/zi. Anume din aceste considerente prioritate se acordă utilizării acestora în

Principalele consecințe ale schimbărilor climatice actuale asupra resurselor de apă constau în:

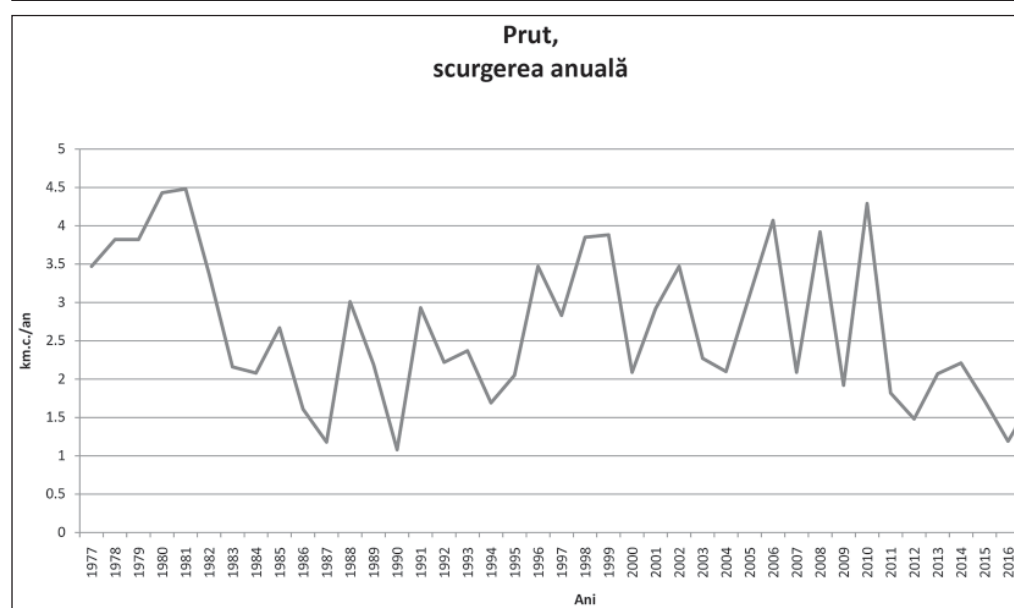
- diminuarea volumului de apă disponibilă (în special pentru sursele de suprafață);
 - înrăutățirea calității (de asemenea, mai mult pentru apele de suprafață) ca rezultat al diminuării proprietăților de autoepurare a râurilor, dar și
 - creșterea presiunii asupra apelor subterane (ca consecință a diminuării volumului disponibil de resurse de suprafață).
- Măsurile recomandate pentru optimizarea consumului de apă în agricultură, inclusiv și pentru irigare, sunt următoarele:
- Promovarea agriculturii conservative

(reieșind din consumul mediu anual de circa 115 mil. m³) este mai mult decât suficientă. Însă, în distribuția resurselor de apă de suprafață se observă două discrepanțe – una temporală și alta spațială.

Circa 70% din tot volumul scurgerii ale râurilor Nistru și Prut se înregistrează în perioada lunilor martie-iulie. Astfel, deja în luna august, când necesarul pentru irigare (și nu numai) este încă mare, resursele disponibile de apă se reduc esențial. Pe lângă caracterul inegal de distribuție pe parcursul anului, în perioada 2011-2019, debitul acestor râuri s-a diminuat cu circa 25%. Există mai multe cauze care explică situația creată, principala fiind atribuită modificărilor climatice. Într-adevăr,

O soluție privind conservarea resurselor de apă de suprafață se consideră acumulările de apă. În prezent se enumeră peste 4000 de iazuri și circa 120 de lacuri de acumulare (ce au un volum mai mare de 1 mil. m³). Volumul estimativ de resurse de apă concentrat în acestea este de 1,3 km³. Problema acestor acumulări constă în gradul lor înalt de colmatare (înnămolire). Perioada îndelungată de exploatare a acestora, prezența suprafețelor extinse de terenuri agricole din apropiere și lipsa fâșiilor riverane de protecție sunt cauzele înnămolirii acestora. Majoritatea acestor lacuri au fost construite în perioada anilor 1960-1980, iar gradul lor de colmatare variază de la 22% (l. Costești-Stânca) până la 71% (l. Comrat). În

scopuri exclusive pentru asigurarea populației cu apă potabilă.

Alte dificultăți în utilizarea apelor subterane constau în repartitia lor spațială neuniformă (de exemplu, raionul Criuleni dispune de cele mai mari rezerve de ape subterane potabile, iar mun. Bălți – de ape subterane tehnice), adâncimea mare de amplasare a zăcămintului sau poluarea intensă cu nitrați (cum este cazul apelor freactice).

În prezent, volumul total de ape captate (de 115 mil. m³ anual) este asigurat în proporție de 2/3 de sursele de suprafață și 1/3 de cele subterane. Consumul mic din prezent se explică prin diminuarea drastică a consumului din industrie și pentru irigare. Astfel, pentru viitor, odată cu extinderea apeductelor pentru aprovizionare cu apă a populației și pentru irigare, sau în perspectiva dezvoltării industriei, se impune necesitatea de a identifica surse strategice. În cazul consumului de apă potabilă principala sursă trebuie să fie apele subterane și apa din râurile Nistru și Prut (în unele cazuri și izvoarele cu debite mari). Extinderea terenurilor irigate trebuie efectuată prioritar de-a lungul râurilor Nistru și Prut, acolo unde condițiile naturale favorizează investiții minime. În restul teritoriului țării, terenurile irigate trebuie extinse pe suprafețe mici (în special pentru pomicultură) având ca sursă apa pluvială (iazurile mici).

(creșterea capacității de reținere a apei în terenurile agricole);

- Construcția bazinelor de acumulare în luncile râurilor, ca element al infrastructurii sistemului de irigare, cu regularizare sezonieră, în perioadele debitelor mari, pentru asigurarea unor rezerve în perioadele cu deficit de debit, sau bazine de acumulare a apelor pluviale (din precipitații);
- Refacerea zonelor inundabile și al zonelor umede;
- Împăduririle (inclusiv și extinderea fâșiilor forestiere de protecție);
- Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a volumului de ape captate, inclusiv a sistemului de control al licențelor de utilizare a apei;
- Utilizarea tehnologiilor eficiente de irigare pentru economisirea apei;
- Elaborarea regulamentelor tehnice de exploatare a bazinelor acvatice;
- Decolmatarea iazurilor și lacurilor de acumulare (în măsura posibilităților);
- Configurarea zonei de protecție sanitară (fâșia riverană de protecție în conformitate cu legea 440 din 27.04.1995, delimitarea și protecția prizelor de apă, etc.) pentru a îmbunătăți calitatea apei.

UTILIZAREA SURSELOR DE ENERGIE RENOVABILĂ ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Amenințările aferente schimbărilor climatice este în principal o problemă legată de energie. Fiind o țară dependentă de sursele fosile de import, în proporție de aproximativ 70%, una din căile strategice de creștere a securității energetice a Republicii Moldova o reprezintă diversificarea surselor de energie. Cum nu dispunem de rezerve de petrol sau alte zăcămintele naturale de acest tip, adoptarea unor tehnologii care să valorifice potențialul surselor renovabile de energie este calea cea mai sigură. Astfel, până în anul 2020 Republica Moldova a atins o pondere a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie (CFBE) de peste 23,8%, față de ținta globală de 17%, fapt care permite să credem că viitorul acestui sector în țara noastră este unul promițător. Cu scopul promovării și utilizării surselor renovabile de energie, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de dezvoltare a tehnologiilor de producere a energiei din biomasă, energia soarelui și a vântului. Astfel, legea nr. 10, adoptată la 26.02.2016, a fost elaborată anume cu scopul intensificării dezvoltării proiectelor de valorificare a surselor regenerabile de energie. Aceasta oferă garanțiile necesare pentru investiții, inclusiv: conectare nediscriminatorie la rețea, furnizare cu prioritate și obligația furnizorului central de a achiziționa energia electrică generată din surse regenerabile timp de 15 ani.

Energia eoliană este cea mai abundentă sursă de energie regenerabilă din Republica Moldova, aproape întreaga țară având locații adecvate din punct de vedere tehnic pentru investiții în energia eoliană. Cu 27 MW putere instalată în prezent, energia eoliană este cea

Figura 2 Panouri fotovoltaice amplasate la sol

ene. Sunt mai multe aspecte care determină preferințele gospodăriile agricole locale spre a utiliza energia solară

Printre avantajele principale sunt prețurile în scădere a panourilor fotovoltaice, funcționalitate înaltă ce permite exploatarea acestora până la +4 grade Celsius (limita de jos), lipsa totală a zgomotului în procesul de generare a energiei, costuri mici de întreținere, care se reduc la ștergerea prafului de pe panouri de 2-3 ori pe parcursul anului și nu în ultimul rând posibilitatea obținerii subvențiilor pentru procurarea panourilor fotovoltaice.

Biomasa. Combustibil solid

Biomasa este cea mai veche și mai utilizată sursă de energie regenerabilă la nivel global. Termenul „biomasă” este unul generic pentru materialul de origine biolo-

producerea combustibilului și 2. producerea energiei din combustibilul solid de biomasă (prin procesul de ardere). În dependență de combustibilul produs, brichete sau pelete (granule), tehnologia de producere energiei variază determinând tipul centralei ce va fi utilizată pentru fiecare tip de combustibil în parte. Astfel, fiecare antreprenor care are la dispoziție reziduuri de biomasă și își propune să valorifice potențialul energetic ale acestora, trebuie să ia în considerație factori precum tipul materiei prime, costurile de producere a combustibilului, prețul soluției tehnice de ardere a biomasei, costurile aferente cu instalarea, punerea în funcțiune și gestionarea acesteia. În condițiile țării noastre, utilizarea biomasei în scopuri energetice este sustenabilă, cu toate acestea, o analiză detaliată a parametrilor economici ai proiectului trebuie analizată, astfel încât să fie evitate riscurile majore de realizare cu succes a acestuia.

Biogaz. Fermentarea anaerobă (AD) a deșeurilor organice

Producerea biogazului constituie o ramură larg răspândită a tehnologiei de fermentare a deșeurilor organice care a intrat în uz acum mai bine de 30 de ani în țările în curs de dezvoltare. Procesul microbiologic prin care are loc descompunerea materiei organice, în lipsa oxigenului este aplicat astăzi la scară mare pentru producerea de biogaz în reactoare-cisternă, etanșe împotriva pătrunderii aerului, în mod obișnuit denumite digestoare. Temperatura optimă pentru realizarea acestui proces este

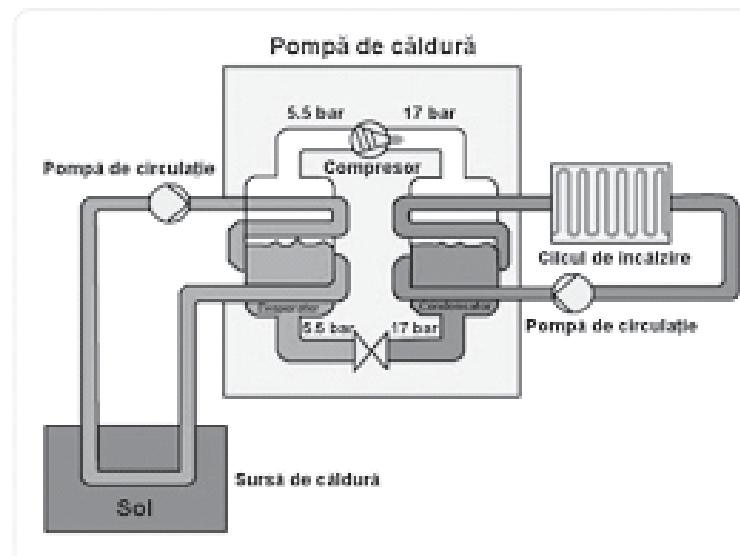

Figura 5 Schema unei pompe de căldură geotermală, care folosește solul drept sursă de căldură iarna și drept loc de depozitare a căldurii vara (sursa: www.geoprosdesign.com)

Sectioni schematiche prin turbinele eoliene cu și fără reductor mecanic

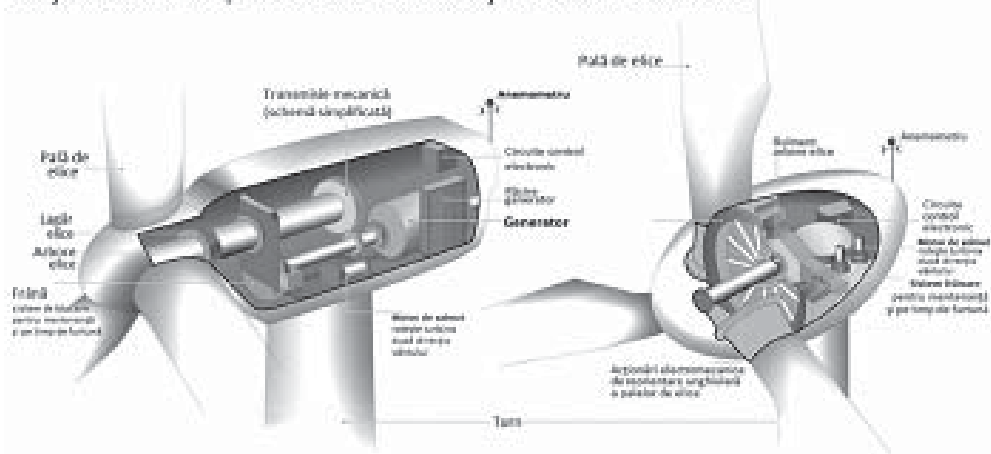

Figura 1 Turbină eoliană în secțiune

mai utilizată tehnologie de generare a energiei regenerabile la scară largă din sectorul energetic al țării. Alți 100 MW capacitate se preconizează a fi instalați pe parcursul următorilor ani.¹

Printre avantajele principale în cursa adoptării tehnologiilor date se numără costul de producere al energiei care este relativ de mic (cca 4-6 Euro cenți)². De asemenea turbinele eoliene moderne au o viteză de pornire care începe de la 3 m/s, fapt care permite instalarea acestora practic pe tot teritoriul țării. În plus echipamentul de producere a energiei eoliene are o durată de viață de aproximativ 20 de ani. Toate acestea, dar și alte avantaje stau la baza atractivității investiționale a sursei date de energie renovabilă.

Energia solară fotovoltaică. Odată utilizată la potențial maxim, energia fotovoltaică solară ar putea furniza până la 4,5 GW capacitate. Peste 20% din aceasta (1 GW) este considerată competitivă din punct de vedere al costurilor încă din anul 2016. În condițiile Republicii Moldova utilizarea radiației solare cu scopul producerii energiei electrice este mai răspândit decât utilizarea energiei eoli-

gic vegetal, ce poate fi ars pentru a produce energie termică și/sau electrică. Exemplele cele mai răspândite includ lemnul și reziduurile lemnoase, paie, cocii și plantele energetice, cum sunt sălciile, plopii, iarba elefantului, etc. Energia înglobată în biomasa se eliberează prin metode variate, care însă, în cele din urmă, reprezintă procesul chimic de ardere. Utilizarea biomasei solide în calitate de sursă de energie termică și/sau electrică se face în două etape – 1.

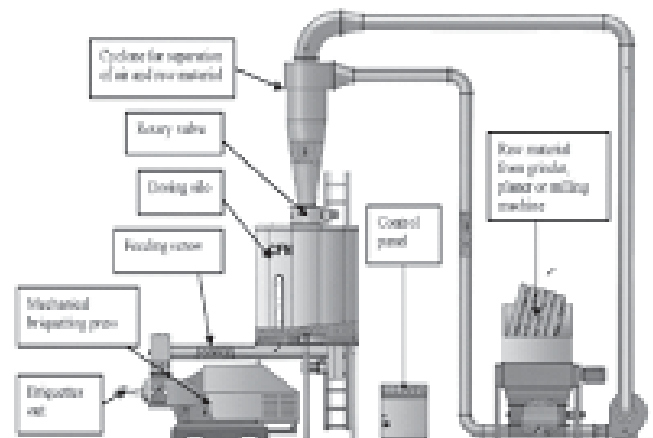

Figura 3 Schema principală a procesului de producere a combustibilului din biomasă

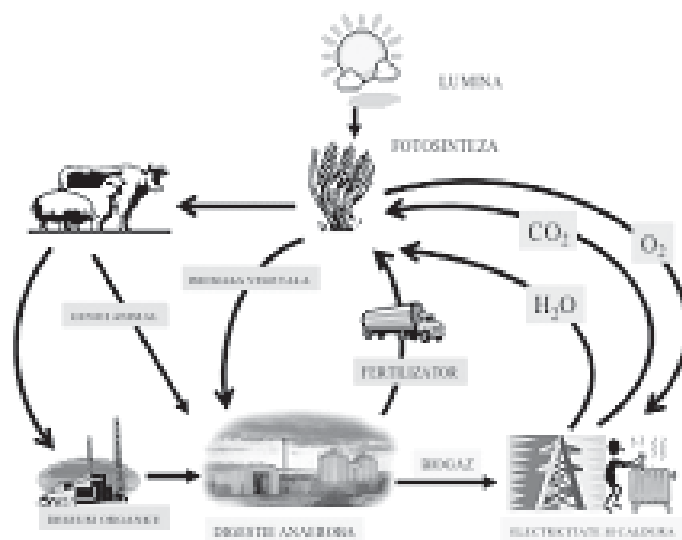

Figura 4 Circuitul sustenabil al biogazului provenit din procesul AD

cuprinsă între 20-45°C.

La modul general investiția în producerea biogazului trebuie justificată vis-a-vis de mai multe rigori, cum ar fi scopul proiectului de biogaz, fie utilizarea deșeurilor animale și agricole, producerea de energie și/sau obținerea fertilizanților organici. De asemenea este importantă viziunea clară a investitorului asupra dimensiunii proiectului, capacității de aprovizionare a instalației de biogaz cu materie primă, amplasarea acesteia vis-a-vis de sursa materiei prime, capacitatea de

locuit și clădiri comerciale, prin transferarea căldurii (pe timp de iarnă) din aer, apă sau sol, și (pe timp de vară) în aer, apă sau sol. În funcție de climă și necesitățile de încălzire, pompele de căldură pot folosi aerul, solul sau apa drept sursă de căldură. Pompele de căldură geotermale tipice pentru

Încălzirea clădirilor pot furniza 100 kWh de căldură cu doar 20-40 kWh de energie electrică utilizați de pompe și compresor. Există, de asemenea, pompe de căldură industriale ce pot furniza 100 kWh de căldură, cu utilizarea a doar 3-10 kWh de energie electrică. Spre regret potențialul surselor de energie geotermală a fost cercetat în mod necorespunzător în Republica Moldova, fără a exista vreo estimare cuantificată și exhaustivă. Cu toate acestea, țara dispune de un potențial semnificativ de energie geotermală cu entalpie redusă, în special în partea sudică a țării, fapt care permite analiza potențialului implementării proiectelor de acest tip în baza unei analize a fiecărui caz în parte.

Nicolae ZAHARIA,
expert în energie renovabilă

¹Evaluarea gradului de pregătire privind valorificarea energiei regenerabile, IRENA, 2019

² Valabil în situația susținerii procurării turbinei eoliene

UCIP IFAD anunță lansarea Apelului pentru recepționarea cererilor de finanțare a proiectelor de infrastructură pentru anul 2022 în cadrul Proiectului de Reziliență Rurală (IFAD VII)

Obiectele de infrastructură și beneficiari eligibili

Tipuri de infrastructură eligibile pentru finanțare în zona rurală:

Construcția rețelelor de alimentare cu apă pentru irigație (aceste sisteme vor include: conducta de aprovizionare de apă de la sursa de apă până la câmp, bazin de acumulare/ stocare a apei (la necesitate), stație de pompare (la necesitate), care va oferi condițiile necesare pentru înființarea culturilor cu valoare înaltă și adoptarea practicilor de irigație cu economisirea apei în zonele agricole);

Construcția / reparația segmentelor de drum și poduri (pentru a asigura accesul în toate condițiile meteorologice la zonele de producție agricolă și la întreprinderilor de prelucrare a produselor agroalimentare).

Beneficiarii și criteriile de eligibilitate

Grupul-client, care poate beneficia de asistență financiară în valoare maximă de 200 000 dolari SUA poate fi format doar din persoane juridice: întreprinderi mici și mijlocii, Gospodării Țărănești, grupuri de producători din spațiul rural, care practică activități agricole.

Pachetele de documente vor fi prezentate în plic sigilat cu indicarea obligatorie denumirii concursului, numele beneficiarului și datele de contact la adresa: mun. Chișinău bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 162, bir.1303, sau în Boxa pentru corespondență, până la data de 31 martie 2021, ora 1700.

Pentru întrebări sau clarificări ne puteți contacta la adresa: office@ucipifad.md sau la tel: 022 22 30 75, mob: 068199924 (Victor Cervatiuc, Specialist în Dezvoltarea Proiectelor de Infrastructură), 079640704 (Inginer în Dezvoltarea Proiectelor de Infrastructură).

Termenul-limită pentru depunerea cererilor de finanțare - 31 martie 2021, ora 1700.

Granturi la finanțarea investițiilor pentru crearea centrelor de procesare a produselor agricole în cadrul grupurilor de producători

Pentru a dezvolta cooperarea grupurilor de producători formate în cadrul asociațiilor pe produs partenere la implementarea PRR, și/sau constituite ca cooperative de producție / de întreprinzător, UCIP IFAD lansează prezentul concurs de Granturi pentru crearea centrelor de procesare/colectare/stocare a produselor agricole sau alte facilități care vor aduce o valoare adăugată produsului, în cadrul grupurilor de producători pentru următoarele lanțuri valorice; produce-re laptelui, struguri de masă, ovine și caprine, plante aromatice și medicinale, pomușoare, miere de albi.

Beneficiarii grantului

Pentru a beneficia de suport investițional în cadrul PRR, grupul de producători (denumit grup client), cu excepția cooperativei, va identifica un membru lider, agent economic, care va fi beneficiar

direct al suportului investițional și va declara în scris intenția de a participa, din numele grupului, la concursul de granturi și de a crea, în beneficiul membrilor, un centru de procesare/colectare/stocare ce va genera valoare adăugată produselor acestora.

Criteriile de eligibilitate a beneficiarilor:

1. Este înregistrat ca subiect ai activității de antreprenor, sub orice formă organizatorico-juridică și dispune de toate licențele și aprobările necesare pentru activitățile sale;
2. Activitatea întreprinderii se desfășoară în mediul rural, conform certificatelor de înregistrare a entității și conform cerințelor autorităților fiscale de stat;
3. Activitatea este bazată pe proprietatea privată, fondatorii și administra-

rul fiind cetățeni ai R. M.;

4. Menține evidența contabilă, perfectază și prezintă în modul stabilit rapoartele financiare standard;

5. Activitatea întreprinderii respectă politica statului în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale;

6. Are semnat (contract de societate civilă) cu minimum 5 persoane fizice sau juridice, membri ai grupului de producători (aceștia totodată fiind și membri ai asociației de produs), și se obligă să achiziționeze/procure de la membrii grupului cel puțin 50% din volumul total al producției achiziționate/procurate și/ sau să livreze /presteze cel puțin 50% din volumul total al producției /serviciilor membrilor grupului, pe o perioadă de cel puțin 3 ani de la darea în exploatare a obiectului investiției finanțate.

7. Administratorul are experiența

managerială și de administrare a afacerii min. 1 an(conform CV).

Valoarea grantului

Suma maximă a grantului va fi de echivalentul în lei a max. **25.000 USD** și va constitui maxim **40%** din valoarea investiției. Beneficiarul (solicitantul de grant) va contribui cu minim **60%** din valoarea investiției, exprimată în mijloace bănești (surse proprii sau credite).

Atunci când valoarea investiției va depăși suma grantului și a contribuției proprii, investițiile pot fi susținute paralel prin finanțarea din linii de credit și facilități de garantare existente pentru IMM-uri.

Proiectul va finanța:

1. investițiile direct legate de activitatea grupului de producători/ cooperativei de producători din Lanțul Valorice susținut de UCIP IFAD, a cărui membru este solicitantul.

2. investițiile pentru crearea sau modernizarea centrelor de procesare/colectare/stocare sau a altor unități, care vor duce la dezvoltarea Lanțului Valorice susținut în cadrul PRR și vor aduce o valoare adăugată produselor;

3. echipamentele și utilajele necesare pentru crearea sau modernizarea centrelor de procesare /colectare /stocare, cum ar fi: unitățile de colectare /procesare /uscare /spălare /sortare /calibrare / ambalare /etichetare, unele echipamente frigorifice (echipamente de răcire profundă, compresoare), echipamentele de inspecție a calității produselor, etc.

4. toate bunurile procurate ce fac obiect al investiției finanțate vor fi noi, procurate de la furnizori/companii specializate și însoțite de documente justificative ce demonstrează procurarea acestora.

Dosarul de aplicare cu setul complet de documentele necesare pentru obținerea grantului, se va depune la biroul UCIP IFAD, MD-2004, or. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, et.13, oficiul 1304.

Termenul limită de depunere a cererilor: până la 01.04.2021 ora 16:00.

Pentru clarificări și concretizări scrieți pe adresa de e-mail: office@ucipifad.md

Au fost lansate două programe naționale de granturi pentru susținerea inițiativelor de dezvoltare locală ale asociațiilor de băștinași

PNUD Moldova și Guvernul Elveției lansează programele de granturi „Incubator” și „Accelerator 1+1”, pentru a susține inițiativele de dezvoltare comunitară ale băștinașilor, în parteneriat cu autoritățile locale, pe parcursul anului 2021.

Aceste două programe contribuie la susținerea dezvoltării comunităților din Republica Moldova afectate de migrație, prin îmbunătățirea serviciilor publice locale și stimularea activităților economice generatoare de venituri. Totodată, este încurajată implicarea socială și economică a diasporei în procesul de revitalizare a localităților de baștină.

La programul de granturi „Incubator” pot depune dosarele de participare asociațiile de băștinași la început de cale sau grupurile de inițiativă care își propun crearea unei asociații eficiente. Inițiativele selectate vor primi finanțare de până la 1000 de dolari.

La programul de granturi „Accelerator 1+1” pot depune dosarele asociațiile de băștinași înregistrate, cu experiență demonstrată de implementare a unui proiect local. Asociațiile vor beneficia de un grant sub formă de co-finanțare de până la 10.000 de dolari, în baza formulei 1+1 (suma grantului oferit de PNUD și Guvernul Elveției asociației de băștinași va fi echivalentă cu contribuțiile colectate din diasporă atât online, cât și offline).

„O condiție pentru acceptarea dosarului de participare pentru programul ‘Accelerator 1+1’ este cooperarea cu autoritatea publică locală și implicarea băștinașilor în dezvoltarea localității lor de origine. De asemenea, ideea propusă trebuie să fie aleasă prin consultarea băștinașilor și migranților. Totodată, e nevoie de a asigura co-finanțarea din partea administrației publice locale, comunității și diasporei”, susține Victoria Ivancioglo, coordonatoare dezvoltare instituțională în cadrul proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală”.

Pe parcursul anului 2020, programele „Incubator” și „Accelerator 1+1” au susținut asociațiile de băștinași care au cooperat cu primăriile din 27 localități pentru a realiza proiecte de îmbunătățire a infrastructurii și serviciilor publice. În total, PNUD și Guvernul Elveției au acordat granturi în sumă de 77.960 dolari. Totodată, au fost colectați și mobilizați de băștinași 121.939 dolari.

Astfel, băștinașii reveniți temporar în comunitățile natale sau de la distanță din cauza restricțiilor impuse de pandemie s-au reconectat la pulsul dezvoltării locale, au participat la ședințe online de planificare a priorităților locale și au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de viață a localnicilor. În rezultat, circa 200 mii locuitori din cele 27 localități beneficiază de servicii îmbunătățite de iluminat, apă

și canalizare, drumuri și trotuare, locuri de agrement amenajate, ș.a.

„În 2020 am beneficiat de programul de granturi ‘Incubator’, care ne-a oferit 1000 de dolari, iar noi am colectat contribuții totale de încă 18.000 de lei cu ajutorul unei platforme de crowdfunding, ceea ce depășește de 10 ori suma-țintă stabilită inițial. Din acești bani au fost reabilitate și amenajate 7 stații de așteptare a transportului public din localitate, în parteneriat cu primăria satului Ghidighici. Astfel, asociația de băștinași a contribuit esențial la îmbunătățirea aspectului localității, în

general, dar și a confortului locuitorilor, în particular”, relatează Doina Hodobaș, președintă a **Asociației Băștinașilor plecați din satul Ghidighici**.

Programele de granturi „Incubator” și „Accelerator 1+1” vor fi lansate anual la nivel național până în anul 2022.

Pentru informații suplimentare, contactați: Victoria Ivancioglo, coordonatoare dezvoltare instituțională, proiectul PNUD Moldova „Migrație și dezvoltare locală”, victoria.ivancioglo@undp.org, tel: 060907790

Oportunități pentru afacerile agricole și neagricole de la IFAD

Micro-antreprenori IFAD VI

Activități eligibile

activități agricole și non-agricole generatoare de venit, desfășurate în aria de implementare a Proiectului

Aria de implementare a Proiectului

toate raioanele care sunt sub controlul Guvernului Republicii Moldova, inclusiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, cu excepția or. Chișinău și or. Bălți

Suma maximă a împrumutului

300 000 MDL

până la 30% din suma subîmprumutului poate fi utilizată pentru finanțarea capitalului circulant/ servicii/ lucrări aferente investiției finanțate

Beneficiari eligibili:

Microantreprenori* (persoane fizice și juridice), care desfășoară sau intenționează să dezvolte sau să extindă o afacere/ activitate agricolă sau neagricolă, generatoare de venit, bazată pe proprietate privată în mediul rural

**Micro Antreprenori sunt denumiți persoanele fizice care obțin venituri din activități agricole sau ne-agricole fără a constitui o formă organizatorico-juridică a activității de antreprenariat sau își desfășoară activitatea ca persoană fizică întreprinzător individual (GI, II) și se clasifică ca micro întreprinderi în conformitate cu Legea 112 din 20.05.1994.*

Termenul împrumutului

până la **5 ani**, inclusiv perioada de grație până la **2 ani**.

Contribuția beneficiarului

Min. 10 % din valoarea totală a proiectului investițional sub forma de mijloace bănești sau bunuri materiale.

Valuta creditului MDL

Rata dobânzii

Flotantă, stabilită în baza ratei de bază a BNM și revizuită în dependență de fluctuația acesteia + marja IFP

Condiții de utilizare a creditului

- mijloacele eliberate din resursele Proiectului vor fi utilizate pentru investiții în active productive (doar max. 30% pot fi utilizate pentru capital circulant/ servicii/ lucrări legate de investiție);
- mijloacele primite în cadrul Proiectului vor fi utilizate numai pentru achiziționarea de bunuri/ servicii la valoarea netă (fără TVA).

Avantajele accesării creditelor din resursele IFAD:

- Dobânda anuală efectivă (DAE) avantajoasă.
- Comisioane limitate.
- Procedura simplă și rapidă de finanțare
- Condiții de creditare atractive.

Activități neeligibile pentru finanțare

- Plata oricăror taxe (inclusiv TVA), a datorțiilor, asigurări;
- Construirea caselor de locuit, edificiilor administrative și comerciale;
- Procurarea /arenda pământului și a edificiilor existente de producere/depozitelor;
- Producerea și comercializarea strugurilor de soiuri tehnice, băuturilor alcoolice (băuturi tari, bere, vin, etc.) și a tutunului;
- Comerțul, repararea, amănetarea articolelor de giuvaierie din metale prețioase, alte activități similare;
- Activități de comerț (cu excepția procurării de active necesare pentru comercializarea produselor proprii);
- Procurarea de pesticide și a altor bunuri, servicii și activități nocive pentru mediu;
- Activele nemateriale (finanțarea costurilor legate de achiziția licențelor, cote de participare, drepturi de producere și alte drepturi oferite de instituții publice);
- Jocuri de noroc, activități de agrement și divertisment, restaurante, baruri, alte activități similare;
- Activități de transport a pasagerilor/lucrătorilor, servicii de taxi;
- Asistență socială și servicii educaționale.

Solicitantul se adresează la una din băncile participante la implementarea Programului IFAD pentru a aplica la contractarea creditului. Banca va face o analiză preliminară asupra eligibilității acestuia și va consulta potențialul beneficiar despre documentele necesare de a fi prezentate pentru dosarul de credit.

Lista instituțiilor care acceptă cererile de finanțare a microantreprenorilor: FinComBank, Moldova-Agroindbank și Moldincombank.

MADRM A DEFINITIVAT DOMENIILE DE APLICARE ȘI STRUCTURA STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE AGRICOLĂ ȘI RURALĂ 2021-2030, CU SUPTUL PROIECTULUI TWINNING

Comitetul director al proiectului twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranță alimentară în Republica Moldova” s-a reunit, astăzi, în cea de-a II-a ședință, pentru a trece în revistă progresele înregistrate în vederea implementării proiectului, a reactualiza obiectivele, dar și pentru a stabili acțiunile ce urmează a fi întreprinse în trimestrul următor. În acest sens, agenda ședinței a inclus aprobarea planului de acțiuni pentru următoarele șase luni și raportul trimestrial.

În cadrul ședinței, s-a subliniat că până în prezent au fost definite domeniile de

aplicare, structura și conținutul Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală 2021-2030. În context, a fost stabilită structura de bază a procesului de elaborare a strategiei (manualul privind procesul de elaborare, responsabilitățile, termenele,

pachetele și grupul de lucru).

„În scopul implementării celor mai înalte standarde în domeniul siguranței alimentare, dezvoltarea unei agriculturi competitive și a zonelor rurale prospere în țara noastră, am inițiat un set de activități ce vor spori

procesul de armonizare a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene. În această perioadă au fost înregistrate progrese privind evaluarea strategică de mediu a noii strategii și dezvoltarea unui set de indicatori pentru SNDAR 2030 și pentru programele sectoriale. Cu acest prilej transmit un mesaj de recunoștință Uniunii Europene pentru suportul continuu oferit MADRM, inclusiv în procesul de planificare strategică, pentru o implicare activă în dezvoltarea capacităților în sector și pentru sprijinul în organizarea ședințelor. Totodată, exprim încrederea tot ce ne-am propus va fi realizat cu succes, iar ședința de astăzi va facilita dialogul eficient și constructiv privind

realizarea viitoarelor activități comune”, a subliniat ministrul Ion PERJU.

Astfel, pentru perioada următoare, părțile au convenit ca instituțiile implicate în activitățile de elaborare și implementare a politicilor statului conexe agriculturii (MADRM, AIPA și ANSA), să beneficieze de consultanța experților internaționali, care vor formula recomandări pentru implementarea legislației UE privind politica de calitate și standardele de marketing pentru produse de origine animală (ouă și carne de pasăre). Totodată, părțile își propun revizuirea și actualizarea manualelor de proceduri pentru produsele vizate, precum și organizarea training-

urilor și a exercițiilor de simulare a inspecției privind controlul calității produselor.

Notă: Proiectul twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranță alimentară”, demarat la 1 septembrie 2020, este finanțat de Uniunea Europeană cu un buget 2 mln de euro. Proiectul oferă asistența necesară Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură (AIPA) și Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară (ANSA) în vederea consolidării capacităților instituționale drept scop fiind realizarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere (AA).

LA SOLICITAREA ANSA, A FOST EXTINSĂ LISTA UNITĂȚILOR CU DREPT DE EXPORT ÎN UE A PEȘTELUI ȘI PRODUSELOR DIN PEȘTE

Directorul general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Vladislav Cotici, a organizat o ședință tehnică de lucru cu reprezentanții unui operator economic din domeniul alimentar care a fost inclus recent în lista unităților cu drept de export în Uniunea Europeană a peștelui și produselor din pește și acvacultură.

Unitatea este amplasată în raionul Criuleni, fiind specializată în procesarea peștelui și produselor din pește cu materia primă provenită din Uniunea Europeană sau din țări terțe, aprobate pentru export în UE.

Vladislav Cotici a mulțumit partenerilor de

dezvoltare pentru comunicare și consultările necesare. La fel, a mulțumit operatorului economic pentru că reprezintă Republica Moldova pe piața europeană cu produse de calitate.

„Solicitarea ANSA pentru extinderea listei unităților de procesare a peștelui și produselor din pește, depusă la începutul lunii decembrie 2020, a fost acceptată, iar lista inițială care includea doar o singură unitate a fost completată cu o unitate nouă”, a declarat Vladislav Cotici.

Astfel, actualmente, sunt aprobate două unități de producere și procesare a peștelui și produselor din pește și acvacultură cu drept de export în UE.

AIPA A DAT STARTUL CAMPAANIEI DE RECEPȚIONARE A CERERILOR DE ACORDARE A SUBVENȚIILOR POST-INVEȘTIȚIONALE PENTRU ANUL 2021

În conformitate cu Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, Hotărârea Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură informează că a dat startul recepționării dosarelor de acordare a subvențiilor post-investiționale, pentru anul curent.

Precizăm că și în acest an statul va sprijini fermierii, oferind subvenții pentru diverse sectoare, și anume: construcția de sere, înființarea plantațiilor multianuale, procurarea tehnicii agricole, dezvoltarea sectorului zootehnic, implementarea agriculturii ecologice, promovarea produselor pe piețele de desfacere, dezvoltarea pensiunilor agroturistice rurale și crearea sau extinderea unităților meșteșugărești etc.

REAMINTIM: Pentru anul 2021, conform Legii bugetului de stat, mărimea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural constituie 1,1 miliarde lei.

CU SUPTUL UNIUNII EUROPENE PEȘTE 7000 DE CETĂȚENI AI ORAȘULUI CĂLĂRAȘI VOR BENEFICIA DE SERVICII MAI BUNE DE APROVIZIONARE CU APĂ ȘI DE CANALIZARE

În orașul Călărași au fost lansate lucrările de construcție pentru proiectul finanțat de Uniunea Europeană (UE) privind îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare (AAC). Scopul proiectului este asigurarea locuitorilor orașului Călărași cu servicii calitative de aprovizionare cu apă și de canalizare.

La eveniment au participat reprezentanți ai Guvernului Republicii Moldova, Delegației UE în Republica Moldova, Ambasadei Germaniei în Republica Moldova, Agenției de Dezvoltare Regională Centru, Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), autorităților publice locale, companiilor de construcții, locuitorii ai orașului Călărași dar și societatea civilă, inclusiv mass-media.

Peter Michalko, Șeful Delegației UE în Republica Moldova: „Uniunea Europeană continuă să sprijine implementarea măsurilor de aprovizionare cu apă și canalizare în Republica Moldova, care contribuie la modernizarea infrastructurii pentru furnizarea serviciilor de aprovizionare cu apă a cetățenilor țării. Astăzi ne aflăm în orașul Călărași, unde creșterea ratei de conectare și a accesului populației la apă potabilă

de calitate și canalizare cu ajutorul Uniunii Europene, va îmbunătăți condițiile de viață a peste 7000 de cetățeni din orașul Călărași și va menține sănătatea acestora, precum și cea a generațiilor viitoare”.

va avea acces la apă potabilă de calitate și la servicii de canalizare. Cetățenii vor avea posibilitatea să beneficieze în mod direct de aceste măsuri. Germania, alături de UE, a contribuit la îmbunătățirea

rul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului: „Aducem sincere mulțumiri comunității europene și Germaniei în parte pentru contribuția și suportul oferit Republicii Moldova. Proiectele de aprovizionare

875 de gospodării;

Reabilitarea sistemului de canalizare cu o lungime de 5 km și conectarea a 234 gospodării;

Reconstrucția stației de clorinare a apei potabile din orașul Călărași.

Valoarea totală a proiectului privind „Îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare în orașul Călărași” este de 1,72 milioane Euro, dintre care 1,37 milioane Euro – acordată de UE, și 353 000 Euro – contribuție locală. Aproximativ 1500 locuitori ai orașului Călărași vor beneficia de servicii de aprovizionare cu apă potabilă, iar circa 5700 locuitori de servicii de canalizare.

Notă: Proiectul „Îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare în orașul Călărași” este finanțat de Uniunea Europeană. Acesta este implementat în cooperare cu proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, care este gestionat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ Moldova), în parteneriat cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și sprijinit financiar de Guvernul German (BMZ).

Angela Ganninger, Ambasadoarea Germaniei în Republica Moldova: „Pe parcursul mai multor ani, orașul Călărași se bucură de o cooperare strânsă cu Germania. Putem aminti despre grădinița energo-eficientă construită cu susținerea financiară și asistență tehnică din partea Republicii Federale Germania, acordată prin intermediul Băncii pentru dezvoltare KfW. Prin intermediul proiectului, pe care îl lansăm astăzi, orașul Călărași

condițiilor de viață a cetățenilor din Republica Moldova, iar aprovizionarea cu apă este un sector cheie în acest sens. Infrastructura modernă de aprovizionare cu potabilă are o importanță enormă, dar își are și prețul său. Anume din acest considerent, cetățenii au misiunea să se conecteze la aceste sisteme, să achite tarifele care să acopere costurile și să gestioneze cu mare grijă resursele de apă potabilă”.

Sergiu Tăbăcaru, Ministe-

cu apă și canalizare, cum este și acesta de la Călărași au menirea să asigure cetățenii cu servicii publice locale moderne și cu apă potabilă de calitate. Toate acestea însă au loc doar datorită conlucrării eficiente dintre toți actorii implicați”.

Lucrările de construcții în cadrul proiectului sus-menționat vor include:

Reabilitarea și extinderea sistemului de aprovizionare cu apă în orașul Călărași cu o lungime de 16 km și conectarea a

MADRM ȘI JICS AU SEMNAT UN CONTRACT DE CONSULTANȚĂ PENTRU ASISTENȚĂ ÎN IMPLEMENTAREA CREDITULUI JAPONEZ PENTRU MODERNIZAREA TEHNICII ȘI ECHIPAMENTELOR AGRICOLE

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și compania Japan International Cooperation System (JICS) au semnat, astăzi, un contract de consultanță pentru asistență în implementarea creditului japonez pentru modernizarea tehnicii și echipamentelor agricole. Serviciile de consultanță vor fi acordate Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA) cu scopul de a valorifica și implementa eficient creditul preferențial acordat de Agenția Japonieză pentru Cooperare Internațională (JICA) Guvernului Republicii Moldova în cadrul proiectului „Modernizarea mașinilor și a echipamentului agricol din Republica Moldova” (proiectul „MAME”).

În cadrul evenimentului de semnare a contractului, ministrul Ion PERJU a precizat că semnarea contractului de consultanță va asigura buna dezvoltare și implementare a Proiectului. „Îmi exprim înalta considerație Guvernului Japoniei și Agenției Japoneze de Cooperare Internațională pentru sprijinul acordat în realizarea obiectivului de modernizare și dezvoltare a agriculturii moldovenești la cerințele, standardele și normele internaționale. Acordul de împrumut preferențial și în condiții favorabile, oferit de Guvernul Japoniei, este un sprijin consistent producătorilor agricoli autohtoni în eforturile de modernizare și integrare a lanțului valoric, astfel încât să sporim valoarea adăugată pentru pro-

dusele comercializate. Dialogul constructiv dintre ADMA și JICS în cadrul contractului de consultanță va asigura implementare eficientă, corectă și transparentă a proiectului MAME, finanțat din resursele oferite de către JICA”, a subliniat ministrul Ion PERJU, în cadrul ceremoniei de semnare a contractului de consultanță.

În format on-line, la eveniment a participat Directorul General Adjunct JICA, ONO Hiroe, care a felicitat semnarea contractului pentru acest început de implementare a proiectului, dorindu-le o comunicare profesională și eficientă. Directorul executiv al Agenției pentru Dezvoltarea și

Modernizarea Agriculturii, Maxim POPOV, a mulțumit MADRM și JICA pentru suportul oferit, precizând că: „ADMA, în calitate de Agenție implementatoare, va depune toate eforturile pentru a valorifica integral resursele și a asigura cel mai bun rezultat posibil pentru producătorii agricoli din Republica Moldova”.

Amintim, Guvernul Japoniei va oferi un credit preferențial Guvernului Republicii Moldova în valoare de circa 18,7 milioane de dolari pentru a facilita accesul agricultorilor la achiziționarea tehnicii agricole și a echipamentului post-recoltare. Creditul va fi acordat pe o perioadă de 40 de ani, la o dobândă de 0,1%, cu perioada de grație de 12 ani. De asemenea, împrumutul va fi oferit prin intermediul Agenției

Japoneze pentru Cooperare Internațională (JICA), în cadrul proiectului de Modernizare a mașinilor și a echipamentului agricol (proiectul „MAME”) din Republica Moldova.

Notă: Proiectul „Modernizarea mașinilor și a echipamentului agricol din Republica Moldova (proiectul „MAME”) are drept scop accesarea surselor financiare pentru îmbunătățirea productivității agricole prin furnizarea tehnicii agricole și a echipamentului post-recoltare destinate agricultorilor din țara noastră. Beneficiarii direcți vor fi producătorii agricoli înregistrați ca persoană juridică, indiferent de forma organizatorică de activitate sau de tipul de activitate pe care îl practică.

CORPORAȚIA FINANCIARĂ INTERNAȚIONALĂ VA AJUTA REPUBLICA MOLDOVA SĂ ÎȘI CONSOLIDEZE SECTORUL AGROALIMENTAR ȘI SĂ STIMULEZE EXPORTURILE

O nouă fază a Proiectului de Reformare a Climatului Investițional a fost lansată pentru a contribui la consolidarea competitivității pieței agricole din Republica Moldova, a spori exporturile către Uniunea Europeană (UE), a crea noi locuri de muncă și a impulsiona creșterea economică. În acest sens, astăzi, a fost semnat Acordul de Cooperare dintre Corporația Financiară Internațională, membru al Grupului Băncii Mondiale, și Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), ce va fi implementat în parteneriat cu Agenția suedeză pentru dezvoltare și cooperare internațională (Sida)

Acordul de asociere existent al Republicii Moldova cu UE permite întreprinderilor locale să exporte pe piețele europene, însă, unii producători locali nu reușesc să respecte cerințele privind sănătatea animală și siguranța alimentară. Acest fapt poate fi atribuit și lipsei unui cadru legislativ specific și unor programe de monitorizare conforme celor din UE.

IFC a ajutat deja Guvernul Republicii Moldova să eficientizeze reglementările în domeniul agroalimentar în prima fază

a Proiectului de Reformare a Climatului Investițional, pe parcursul a opt ani de implementare a acestuia. Urmare a acestor eforturi Corporația își propune să creeze un mediu de afaceri favorabil, introducând cadrul legal necesar, inclusiv în domeniile siguranței produselor, subproduselor de origine animală, gestionării deșeurilor și trasabilității produselor alimentare. Acest lucru va contribui la crearea unui mediu favora-

bil pentru producătorii agroalimentari în vederea stimulării exporturilor între țări, inclusiv pe piața UE, în prezent închisă pentru produsele de origine animală din Moldova.

„Sunt onorat să exprim mulțumiri din partea Guvernului Republicii Moldova, Corporației Financiare Internaționale – parte a Grupului Băncii Mondiale – pentru sprijinul financiar al proiectului, dar și pentru contribuția valoroasă

acordată principalelor segmente ale economiei naționale, per ansamblu. Sunt convins că, buna implementare a Proiectului va contribui la dezvoltarea unui sector agricol performant și competitiv, cu accente sporite pe deschiderea pieței UE pentru produse de origine animală; consolidarea capacităților de export a sectorului horticol; fortificarea sistemului de siguranță a alimentelor, inclusiv a capacităților de laborator, sistemelor IT și bazei normative privind trasabilitatea și siguranța produselor de origine animală, etc. Serviciile de consultanță oferite prin intermediul IFC, vom consolida și capacitățile instituțiilor implicate pe acest segment, facilitând racordarea sectorului agroalimentar la standardele și normele comunitare.” – a menționat Ion Perju, Ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

În Moldova, una dintre provocări este lipsa datelor disponibile privind potențialii investitori și parteneri de afaceri. Pentru a aborda această problemă, IFC va contribui, de asemenea, la crearea unui Registru Public digital al Situațiilor Financiare, oferind acces public la situațiile financiare ale companiilor private și întreprinderile de stat. Acest lucru va asigura o transparență sporită a

procesului, atragând mai multe investiții în sectorul agroalimentar din Moldova și creând legături comerciale cu comunitatea de afaceri.

„Una dintre prioritățile strategice ale IFC în Moldova este consolidarea sectorului agroalimentar. Scopul nostru este de a ajuta Moldova să profite pe deplin de acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu UE. Acest lucru va permite țării să exploreze alte piețe internaționale la un cost și efort mai mic”, a declarat Jason Pellmar, Managerul Regional al IFC pentru Ucraina, Belarus și Moldova. „Soluțiile digitale nu numai că vor crea stimulente pentru întreprinderi pentru a stabili legături cu companiile din Moldova, dar vor încuraja și menține investițiile, contribuind la stimularea piețelor competitive și accelerarea creșterii economice.”

Notă: Activitatea investițională și de consultanță a IFC în Moldova se bazează pe mai mult de un deceniu de experiență în sectorul agricol în vederea îmbunătățirii întregului lanț valoric agroalimentar, pentru a dezvolta sectorul autohton competitiv agroalimentar, în vederea promovării oportunităților de export și stimulării securității alimentare.

VLADISLAV COTICI: LEGISLAȚIA NOASTRĂ ESTE RACORDATĂ LA STANDARDELE UE PENTRU A PUTEA EXPORTA PRODUSE DE ORIGINE ANIMALĂ

Membrii Comitetului de Coordonare al proiectului twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentară” s-au întrunit astăzi într-o ședință online.

„Asistența oferită de Uniunea Europeană pentru domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), prin intermediul proiectului twinning, reprezintă un suport important în calea ambițioasă de conformare la cerințele UE pentru obținerea dreptului de a exporta produse de origine animală (carne de pasăre, ouă, produse compuse pe bază de lapte, produse lactate) pe această piață”, a declarat directorul general ANSA, Vladislav Cotici.

De asemenea, s-a constatat că circa 87% din legislația relevantă acestor priorități (carnea de pasăre, ouă, și

produsele compuse) au fost transpuse în baza legală a Republicii Moldova. Este esențială aplicarea cadrului legal prin implementarea corectă a procedurilor generale și specifice, ce reglementează controalele oficiale efectuate de inspectorii ANSA pe domeniul sănătății animalelor și siguranța alimentelor de origine animală.

„În primele 6 luni de activitate comună a experților proiectului twinning cu specialiștii ANSA, au fost evaluate cerințele de producere, export și certificare pentru produsele compuse cu conținut de lapte (înghețată), au fost elaborate recomandări referitor la procedurile oficiale de control al cărnii de pui și ouă, au fost evaluate și revizuite Planul național privind monitorizarea reziduurilor în produsele de origine animală și Planul privind zoonozele”, a mai declarat Vladislav Cotici.

În continuare, membrii Comitetului de Supraveghere au discutat și despre Planul de activitate pentru următoarele 6 luni, convenindu-se asupra unei colaborări bazate pe eficiență și eficacitate în cadrul proiectului.

La întrunire a participat și Ilona Gruenewald, manager de proiecte Agricultură și Dezvoltare Rurală în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, precum și reprezentanții celor trei instituții europene Agrarmarkt, Austria (AMA), Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat din Lituania (SFVS) și Agenția pentru Reconstrucția și Modernizarea Agriculturii (ARMA), Republica Polonă și reprezentanții celorlalte instituții beneficiare din Republica Moldova.

Amintim că proiectul twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentară” a demarat în luna septem-

brie 2020 și oferă asistența necesară Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură (AIPA)

în vederea consolidării capacităților instituționale, având drept obiectiv realizarea angajamentelor asumate de țara noastră în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

CALENDARUL LUCRĂRILOR AGRICOLE

FERTILIZAREA CULTURILOR DE CEREALE DE TOAMNĂ

Culturile de grâu și orz care nu au înfrățit din toamnă și cele care au densitate redusă, trebuie să fie fertilizate cu azot cât mai devreme cu putință, pe teren încă înghețat. Acest lucru este obligatoriu pentru toate culturile de cereale de toamnă care nu au fost fertilizate cu azot înainte de semănat. Aplicarea devreme a unor doze de 60-80 kg/ha azot va determina formarea de frați fertili, pe când fertilizarea târzie cu azot în primăvară, va determina formarea de frați târzii „de poală” care vor rămâne fără rod.

Pe solurile din câmpie, cu reacție neutră, se obțin rezultate bune aplicând azotul sub formă de azotat de amoniu.

În zonele de dealuri, pe solurile acide, este de preferat aplicarea azotului sub formă de azotat de calciu (Nitrocalcar), iar pe solurile sărățurate îngrășământul recomandat este sulfatul de amoniu.

Aplicarea în vegetație a azotului pe culturile de toamnă sub formă de îngrășămintă complexe nu este motivată, fosforul din aceste îngrășămintă neputând fi valorificat de plante.

La secară, numărul de frați care s-a format din toamnă va rămâne nemodificat, această plantă terminându-și înfrățirea din toamnă. Totuși, culturile nefertilizate din toamnă sunt recunoscătoare la aplicarea unor doze de 40-60 kg/ha azot s.a.

Culturile de orz și grâu cu densitate mare, care au fost fertilizate din toamnă, nu se vor fertiliza cu azot în această perioadă, deoarece le vom sensibiliza la cădere.

LUNA FEBRUARIE DEBUTEAZĂ CU CURĂȚAREA POMILOR ȘI FERTILIZAREA SOLULUI

– În luna februarie, care deschide calendarul de grădină, se testează calitatea semințelor, mai exact gradul lor de germinație, punând câteva dintre ele să încoțescă în mușchi, nisip umezit sau chiar vată sau șervețel bine îmbibat cu apă.

– În zilele frumoase de februarie se pot curăța pomii de frunzele uscate – în ele se ascund dușmani din primăvară. Acum se sapă pomii la rădăcină și se pune gunoi, se acoperă cu pământ săpat sau se adună zăpadă la rădăcina lor.

– Din când în când nu strică fertilizăm pământul cu gunoi. Pe straturile de lângă casă se pune gunoi de păsări și cenușă pentru îngrășarea pământului.

LUNA MARTIE DĂ DRUMUL CULTURILOR DE LEGUME

– În luna martie se face replicatul răsadurilor în cuburi sau ghivece nutritive destinate culturilor timpurii de câmp (tomate, ardei, vinete), însămânțarea în răsadnițe sau solarii încălzite biologic a legumelor destinate culturilor de vară (varză, tomate)

– Plantarea în prima jumătate a lunii în solarii sau tunele a verzei timpurii, conopidei timpurii și gulioarelor

– Plantatul și semănatul din timp a mazărei, verzei și conopidei timpurii, a cepei din arpagic și sămânța, a usturoiului de primăvară, a morcovului, pătrunjelului, spanacului, ridichi de lună, etc.

– În a două jumătate a lunii martie se plantează în răsadnițe castraveții, ardeii, și se se pregătesc solariile pentru tomate, ardei, vinete

– Se continuă protejarea verdețurilor cu polietilenă și recoltarea verdețurilor produse în spații protejate

– Se practică supra-altoirea pomilor (unde e cazul) după metodă prin despicătură, copulație sau triangulație

– Se poate veni cu o fertilizare suplimentară cu azot

– Se face dezgropatul și demușuroitul viței de vie

– Se face tăierea rădăcinilor pornite din altoi (tăierea de rodire și copcitul)

– În legumicultură se continuă dezinfectarea răsadnițelor, solariilor, cu formalina sau sulfat de cupru

– Pomii fructiferi se pot stropi cu soluție sulfo-calcică, împotriva făinării; peste 2 săptămâni se mai face o stropire împotriva moniliei, cu o soluție pe bază de cupru. Tot în această lună putem pregăti terenul pentru plantarea de noi pomi fructiferi: se sapă și se gunoiește pentru a fi reavăn, apoi, spre sfârșitul lunii, se pot planta.

COMBATAREA ȘOARECILOR DE CÂMP

Această problemă trebuie să fie în atenția celor care au culturi de toamnă lucerniere și trifoiști. Iarna blândă a asigurat condiții bune de parcurgere a acestui sezon. Începând cu luna martie apare o nouă generație și fiecare femelă naște 4-8 pui.

Pe suprafețele puternic afectate se vor

efectua stropiri cu substanțele indicate. Tratamentele se fac primăvara devreme, când plantele sunt mici (înainte de împăiere). Pe suprafețe mici se poate efectua combaterea cu momeli cu substanțe specifice, autorizate.

PREGĂTIREA PATULUI GERMINATIV

Pentru culturile care se seamănă primăvara patul germinativ trebuie realizat printr-un număr cât mai mic de lucrări. În acest fel se pierde mai puțină apă din sol și se previne tasarea solului. Lucrările cu grapele cu discuri trebuie să fie în număr cât mai mic. Numai atunci când nivelarea și mărunțirea arăturilor nu se poate realiza cu grapele cu colți, combinatorul sau mașinile complexe care pregătesc solul aplică erbicidele și îngrășămintele la o singură trecere.

ELEMENTE TEHNOLOGICE PRIVIND SEMĂNATUL CULTURILOR DIN PRIMA PARTE A PRIMĂVERII

Semănatul ovăzului de primăvară trebuie realizat în epoca I, urgența I, practic când se poate intra în câmp, la sfârșitul lunii februarie. Plantele premergătoare cele mai bune sunt: leguminoasele cultivate pentru boabe. Rezultate satisfăcătoare se obțin și după porumb netratat cu erbicide triazinice.

Nu se poate cultiva după sfecla de zahăr și furajeră și nu poate reveni pe același teren decât după 3-4 ani. Fertilizarea se realizează cu 40-60 kg de azot și cu 60-70 kg fosfor.

De ani buni temperatura medie anuală este mai mare cu cel puțin un grad decât media multianuală, în timp ce precipitațiile sunt la același nivel sau chiar scad. Aceasta face ca lucrările solului primăvara să aibă un obiectiv important păstrarea apei în sol.

Se recomandă ca terenul să fie lucrat cu combinatorul la adâncimea de încorporare a seminței, iar dacă se administrează îngrășămintă chimice, atunci să se aplice înaintea lucrării cu combinatorul pentru a fi

încorporate. Perioada de efectuare a lucrărilor terenului este imediat ce se poate intra în câmp, înființându-se culturile de ovăz, mazăre, borceag de primăvară, lucernă, trifoi roșu, pajiști semănate, de obicei, până la mijlocul lunii martie dacă timpul o permite.

După ce temperaturile în sol cresc la valori de 4-6° C în a doua urgență, se recomandă semănatul sfeclei de zahăr cât și a celei pentru furaj, precum și a florii-soarelui, iar când a dispărut riscul înghețurilor târzii (temperaturi de peste 6° C) se plantează cartoful.

Referitor la culturile de toamnă (grâu, orz de toamnă, secară, trifoi, rapiță) se analizează starea culturilor de ieșire din iarnă, iar acolo unde este cazul se întorc și se repartizează terenul pentru alte culturi. La culturile cu o bună desime se continuă fertilizarea pe suprafețele pe care nu s-a făcut această lucrare în iarnă.

Culturile de grâu de toamnă care au fost “descălțate” se recomandă să fie tăvălugite iar cele care sunt prea viguroase să fie grăpate.

Tot în această perioadă se curăță pajiștile naturale de resturile vegetale rămase din anul precedent, mărăcinișurile, pietrele se adună în grămezi la marginea pășunii, se împrăștie dejecțiile solide, etc.

Pe pajiștile care au fost fertilizate cu gunoi de grajd în timpul iernii, acesta se împrăștie cu o grapă cu spini deoarece a degerat peste iarnă.

Se recomandă evitarea pășunatului în toată luna martie, deoarece duce la tasarea solului și degradarea vegetației. Se recomandă de asemenea fertilizarea cu îngrășămintă minerale a pajiștilor după cartarea agrochimică, cu ½ din cantitatea prevăzută pe întregul an.

LUCRĂRI ÎN LIVADĂ

La pomii fructiferi, primăvara efectuez tăierile de fructificare. La măr și la păr, formațiunile tinere de rod (pintenii, țepușe, surcele și nuielușe) nu le tai, iar mlădița o scurtez la 2-3 muguri floriferi. Lăstarii de rod tineri nu îi tai. Pe cei cu vârsta de 3-4 ani de rod îi tai deasupra a 1-2 țepușe sau pinteți. La gutui, ramurile anuale lungi care poartă muguri micști le scurtez la 1/3 din lungime. Măciu-

DIN PRAGUL PRIMĂVERII

liile nu le scurtez, cu excepția celor slabe pe care le tai deasupra unui mugure vegetativ de la bază. La sămburoase (prun, cais, cireș și vișin), ramurile tinere, în vârstă de 2-3 ani, nu le tai decât dacă depășesc lungimea de 40-50 cm. Ramurile de un an, de semischelet, crescute în interiorul coroanei până la lungimea de 30-40 cm, nu le scurtez.

CUM PLANTEZI POMI

Plantarea pomilor se indică să se efectueze doar în zilele cu temperaturi pozitive, numai după ce am pregătit solul temeinic, adică m-am ocupat de: defrișatul și curățarea terenului de resturi vegetale, fertilizarea, desfundatul și făcutul gropilor și după ce mi-am procurat materialul săditor necesar. Încep lucrarea aceasta de îndată ce pot intra în teren, pentru ca puieții să poată beneficia de umiditatea din sol din zilele de primăvară.

GRĂDINA DE LEGUME

Primăvara, imediat după ce terenul s-a zvântat puțin, începe semănatul legumelor mai rezistente la temperaturi scăzute: morcov, pătrunjel, păstârnac, mazăre, spanac, ridichi etc. Primăvara târziu, abia după ce pământul s-a încălzit și pericolul brumelor târzii a trecut, semăn legumele pretențioase față de căldură, cum sunt: castraveții, pepenii, dovlecii, fasolea, bamele etc. Înainte de

semănat, semințele foarte mici, cum sunt cele de morcov, pătrunjel, țelină, ridichi etc., le amestec cu nisip fin cernut, pentru a le putea împrăști uniform. Semințele care răsar mai târziu (morcov, pătrunjel) le semăn amestecate cu semințele unei plante care răsare mai devreme (numită în termeni de specialitate plantă indicatoare), pentru a efectua lucrările de îngrijire (prăsit, plivit) înainte de răsărirea culturii de bază.

Astfel pregătite, semințele le semăn prin una din următoarele două metode:

- **Semănatul în rânduri.** Pe terenul deja pregătit pentru semănat, întind mai întâi sârme sau sfori. De-a lungul sârmelor fac șanțulețe, cu săpăliga, iar pe fundul acestora presar uniform sămânța curată sau amestecată cu nisip ori cu semințele plantei indicatoare, după cum este cazul. Acopăr apoi șanțurile cu pământ mărunțit. Presez bine, astfel încât terenul să rămână neted.

- **Semănatul în cuiburi.** Acest mod de a semăna îl practic pentru legumele care necesită distanțe mari între rânduri și între plante pe rând, cum sunt: dovlecii, pepenii, castraveții, fasolea etc. Semănatul îl efectuez făcând cuiburi cu sapa, iar în fiecare cuib voi pune 2-3 semințe. La semănatul în cuiburi fac cea mai mare economie de semințe. Dacă solul e bine pregătit, mărunțit, folosesc semințe mai puține, pe când pe cel bolovănos e necesar să pun mai multă sămânță. La legume, distanța de semănat depinde de mărimea semințelor și de dezvoltarea pe care o au plantele la maturitate.

Dacă ești un fermier care se ocupă cu legumicultura...

... trebuie să știi că acum este momentul când se înființează culturile de rădăcinoase, varză și conopidă timpurie, dar și cea de mazăre. Răsadurile deja existente sunt îngrijite și li se aplică tratamente fitosanitare. Dacă dorești să ai culturi de câmp, acum se însămânțează pământul cu semințe de tomate și vinete. Tot acum trebuie să te îngrijești și de solarii și să înlocuiești folia de polietilenă acolo unde a fost avariata. Probabil aceasta este una din cele mai populare activități agricole de primăvară pe care o bifează pe listă toți gospodarii noștri!

Dacă ești fermier cu o pasiune pentru viticultură...

... trebuie, în primul rând, să evaluezi pagubele lăsate în urmă de ger și abia după aceea te poți gândi să faci tăieturile de rodire. Acum se aplică tăierile în uscat, pentru a menține forma butucului, dar și pentru a regla procesele de creștere și rodire. Așa, poți obține producție de bună calitate. Se execută copcitul pentru a suprima rădăcinile formate din altoi. Trebuie să evaluezi și mijloacele de susținere, pentru a vedea dacă trebuie să le aduci îmbunătățiri. Nu în ultimul rând, se execută afânarea de primăvară a solului, încorporând îngrășămintele organice.

Dacă domeniul tău de activitate este pomicultura...

... la începutul lunii martie, dacă ai rămas cu „restanțe” de anul trecut, se aplică tratamentele fitosanitare necesare. Tot acum au loc și tăierile de rodire și de formare a coroanei la pomii tineri. Se fertilizează solul în livezi pentru o recoltă cât mai bogată. Dacă vrei să plantezi pomi noi în livadă, acum e cel mai indicat moment s-o faci.

Dacă ești un fermier ce te ocupi cu creșterea animalelor...

...începe cu inventarierea resurselor furajere existente pentru a ști cum să-ți împarți resursele, în funcție de cerințele fiziologice

pe specii și categorii de animale. Acum este momentul optim în care poți lăsa animalele să se miște în voie, în special bovinele, după lunile de iarnă în care au stat într-un loc fix. Trebuie să urmărești fătările la ovine și asigurarea furajelor într-un mod optim pentru micii născuți în lunile ianuarie și februarie. Acum are loc incubația tradițională a ouălor de găină în gospodăria țărănească. Și nu uita de măsurile sanitare veterinare prevăzute pentru luna în curs.

ÎN GRĂDINA DE FLORI

- Achiziționați pliculețele cu semințe. Este momentul ideal pentru a le planta. Este desul de simplu deoarece pliculețele au instrucțiuni pe verso, pe care trebuie să le urmați pas cu pas.
- Nu aveți nevoie de o seră în care să le cultivați, le puteți crește în dormitor, poziționându-le în fereastră sau oriunde în casă, pe un pervaz însorit.
- Martie este luna ideală pentru a planta salvia. Aceasta va avea o dispunere spectaculoasă din vară până la începutul toamnei. Salvia poate fi plantată atât în ghivece, cât și în tăvițe umplute cu compost umed.
- Dacă solul poate fi lucrat, adăugați un strat de 5 cm (sau mai mult) de compost sau gunoi de grajd, pentru a pregăti parcela pentru sezonul de semănat. Puteți să folosiți și fertilizatori speciali sub formă de pelete.
- Dacă trebuie să mutați arbuștii de foioase, acum este momentul, dacă solul nu este înghețat sau inundat.
- Fertilizați pomii, arbuștii sau gardul viu cu un fertilizator cu eliberare treptată.
- Plantați flori cu înflorire în primăvară, cum ar fi gladiole, crini și ranunculus în grădină, jardiniere sau ghivece.
- Plantați în grădină flori care au înflorit forțat în interior, cum ar fi zambile și narcise.
- Plantați ghiocei într-un loc însorit al grădinii.
- Acum este momentul potrivit pentru a planta plante erbacee perene. Scoateți și separați plantele perene pentru a le îmbunătăți vigoarea și pentru a le înmulți.
- Dacă plantele au nevoie de suport de creștere, acum este momentul să puneți acest suport, pentru ca plantele să poată crește pe el. Dacă puneți suportul mai târziu, va fi mult mai grea adaptarea plantelor, iar aspectul lor nu va fi unul plăcut.
- Plantați butașii de trandafir. Fertilizați-i cu un fertilizator special pentru trandafiri sau

cu un fertilizator general, imediat ce aceștia încep să se dezvolte.

- Semințele de plante perene pot fi plantate acum direct în sol. Dacă acest lucru nu este posibil, le puteți planta în ghivece sau în tavite modulare din care le puteți muta mai târziu în primăvara.
- Curățați tufele de trandafiri pentru a încuraja creșterea. Nu uitați să purtați mănuși de grădinărit pentru a vă feri de spini.
- Însămânțați acum semințele de flori, pentru a le putea replanta în iunie.
- Bulbii de begonia care au fost plantați în jardiniere vor începe să răsară. Pe măsură ce se evidențiază, mutați-i în ghivece individuale.
- Efectuați lucrările de tăiere pentru fuchsia (lăsați pe fiecare ramură 1-2 muguri).
- Curățați plantele perene și iarba ornamentală și îndepărtați frunzele uscate pentru a ușura creșterea unor frunze noi.
- Tăiați florile ornamentale de iarnă imediat după ce a trecut perioada de înflorire, pentru a împiedica aceste plante să crească prea lungi și subțiri.
- Îndepărtați frunzele bătrâne ale spanzului, pentru a elimina bolile și dăunătorii pe care acesta le-ar putea adăposti și pentru a evidenția noile flori.
- Efectuați lucrările de tăiere pentru iasomia de iarnă imediat după înflorire, pentru a încuraja o nouă înflorire. Tăiați cu 5 cm deasupra tăierii de anul trecut.
- Continuați să îndepărtați frunzele ofilite ale panseluțelor de iarnă. Această operațiune va încuraja înflorirea spectaculoasă a panseluțelor.
- Acordați atenție melcilor pe măsură ce vremea se încălzește. Utilizați gel împotriva melcilor pentru a-i ține departe de plante.

ÎNGRIJIREA GAZONULUI

Tăiați marginile gazonului dacă este necesar. Încercați să puneți borduri pe marginea gazonului pentru o întreținere eficientă.

- Dacă gazonul trebuie tuns, alegeți o zi cu umiditate scăzută. Asigurați-vă că lamele sunt la un nivel mai înalt decât de obicei.
- Puteți să plantați fâșiile de gazon dacă pământul nu este înghețat sau inundat.
- Dacă doriți să creșteți gazon din semințe, acum trebuie pregătit pământul pentru plantare pentru a avea timpul necesar să se odihnească.

DIN FOTOLIU

- Achiziționați semințele pe care urmează să le plantați în jardiniere sau în ghivecele suspendate.
- Achiziționați pomii fructiferi pe care îi veți planta în această primăvară. Dacă spațiul de care dispuneți este limitat, puteți opta pentru pomii pitici.
- Dacă nu mai aveți spațiu disponibil în pervaz, achiziționați legume cu frunze care se pot planta și în grădină.
- Sortați semințele pe care urmează să le plantați în funcție de dată.
- Folosiți o agendă pentru a monitoriza semințele pe care urmează să le plantați și perioada în care să le plantați.

ÎN MOLDOVA S-AU SCUMPLIT CASTRAVEȚII DE SERĂ

Săptămâna trecută, după o lună de stagnare, în Moldova au crescut prețurile cu ridicata la castraveții de seră (cornichon), cu 3 lei / kg - până la 26-28 lei / kg (1,48-1,60 USD / kg). La începutul acestei săptămâni, procesul de creștere a prețurilor pentru această legumă a încetinit, dar totuși a continuat. Operatorii de pe piața fructelor și legumelor nu exclud că până la sfârșitul lunii februarie prețul mediu cu ridicata va depăși 30 de lei / kg (1,71 USD / kg). Adică va fi la egal cu prețurile pentru castraveții de seră în aceeași perioadă a anului trecut.

Potrivit comercianților, creșterea prețurilor la castraveți este asociată, în primul rând, cu devalorizarea leului moldovenesc și, în al doilea rând, cu o ușoară scădere a importurilor din Turcia, care, în această perioadă a anului, este principalul furnizor al majorității produselor grupei de legume (cu excepția culturilor de rădăcinoase) pe piața moldovenească.

Mai mult, operatorii pieței de legume din Moldova prezic că prețurile pentru castraveții cu de seră vor fi relativ ridicate pentru cel puțin încă două sau trei

săptămâni ale lunii martie. Deoarece în această perioadă, la fel ca iarna, piața moldovenească va depinde complet de importuri. Producția locală de castraveți în sere a scăzut rapid în ultimii trei-patru ani. Anul acesta, în plus, din cauza vremii reci, fermierii trebuie să suporte costuri mari în procesul de încălzire a sereilor. Din această cauză, costul de producție va fi ridicat. Iar importatorii de produse cultivate în seră își stabilesc prețurile ținând cont de factorul de preț pentru produsul similar de producție locală.

CÂT DE ATRACTIVĂ ESTE PIAȚA INTERNĂ A MERELOR PENTRU TRADERII MOLDOVENI?

Această întrebare, s-ar părea, nu este una retorică sau chiar provocatoare, or realitatea este întotdeauna complexă și diversă. Contrapunând și analizând date și opinii, analiștii EastFruit au încercat să ofere un răspuns obiectiv.

Capacitatea pieței moldovenești de mere pentru desert a fost estimată, de experții asociațiilor locale de producători agricoli, la 40-50 mii tone, deceniul trecut. În anumiți ani din această perioadă, populația țării s-a schimbat, dacă e să ținem cont de migrația activă a forței de muncă. În mod similar, a fluctuat mult și producția de mere - de la 308 mii tone în 2015 la 665 mii tone în 2018. Ambii factori au influențat, probabil, oferta și cererea de fructe pe piața internă. Cu toate acestea, potrivit operatorilor pe piață, acest lucru nu a influențat radical creșterea sau diminuarea volumului de mere comercializate în Moldova, diferențele înscriindu-se în marja de plus-minus 5-7 mii tone pe an. Din păcate, nu există informații mai precise (statistice) cu privire la nivelul vânzărilor și a consumului de mere de desert de către populație.

Potrivit Ministerului Economiei și Infrastructurii, în Moldova, anul trecut, consumul de fructe a fost de 54 kg pe cap de locuitor. Se poate presupune că merele reprezintă cel puțin jumătate din această producție.

Într-un mod sau altul, s-ar putea presupune că această cantitate de mere, pentru consumul intern, reprezintă o parte importantă din întreaga afacere cu mere, atât în termeni absoluți, cât și în termeni relativi. De exemplu, capacitatea fizică estimată a pieței interne a mărului este comparabilă cu aproximativ de la o jumătate până la o cincime din exporturile anuale de mere moldovenești (99 mii tone în 2015, 262 mii tone în 2019).

De asemenea, merită luat în considerare faptul că, în ultimii doi sau trei ani, „centrul de greutate” al vânzărilor de fructe din Moldova a trecut de la piețele deschise, cu

ridicată și cu amănuntul, la supermarketuri și chioșcuri-marketuri de lângă casă. Potrivit studiilor de specialitate, din 2019, aproximativ 60% din locuitorii Chișinăului preferă să cumpere fructe și legume în magazine decât în piețe. Catalizatorul acestui proces anul trecut au fost restricțiile mai mult sau mai puțin stricte asupra funcționării piețelor deschise de fructe și legume, care au fost în vigoare timp de șapte luni, inclusiv restricțiile fiind mai stricte în prima jumătate a anului.

De asemenea, este important de menționat că cele mai mari - în ceea ce privește vânzările - rețele de supermarketuri din Moldova preferă fie să importe o gamă largă de fructe, inclusiv mere, fie să coopereze în acest domeniu cu comercianții importatori. Reprezentanții asociației comercianților cu amănuntul din Moldova susțin că anul trecut fructele locale au reprezentat nu mai mult de 30% din mărfurile vândute de departamentele de fructe și legume din supermarketuri.

Federația Agricoltorilor din Moldova FARM, citând surse de la serviciul vamal, raportează că, ultimii cinci ani, importul merelor pe piața moldovenească a variat între 1.000 și 8.600 de tone. Mai mult, este caracteristic faptul că cele mai mari volume fizice de mere importate au fost consumate exact în acei ani, când în Moldova s-a atestat cea mai mare recoltă a acestor fructe (în 2018 - 665 mii tone și în 2019 - 610 mii tone). Apropos, exportul de mere în acești ani a fost, de asemenea, maxim - aproape 250 de mii de tone, respectiv 262 de mii de tone.

Este de presupus, probabil, că în acei ani, pe piața moldovenească, mărul local relativ scump, care a fost exportat, a fost înlocuit de lanțul de supermarketuri cu un măr importat la prețuri relativ mici. Așa, bunăoară, în 2018-2019 prețul mediu cu ridicata al merelor importate în Moldova a fost de 0,40-0,42 USD / kg. În același timp, 2016-2017 sunt anii cu recolte de mere relativ scăzute - 412 mii tone, respectiv 439 mii tone - iar prețurile medii cu ridicata ale merelor importate au atins nivelul de 0,44-0,50 USD / kg.

Este caracteristic faptul că importul merelor în Moldova are un caracter sezonier pronunțat. Mai mult, perioada de vârf a importului acestor fructe în țară coincide cu perioada celui mai intens export de mere moldovenești - ianuarie-mai.

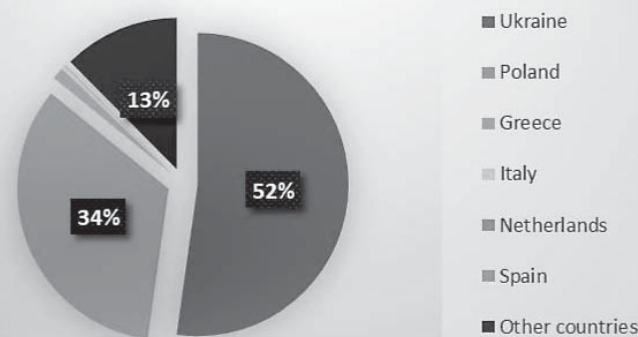
În acest context, situația din 2020 pare oarecum anormală. Deci, în prima jumătate a anului, în ciuda perturbărilor logistice cauzate de răspândirea COVID-19, din februarie până în iunie, apro-

Este adevărat că, din luna octombrie, a crescut livrarea de mere ucrainene: unele rețele de retaileri au cumpărat mere ucrainene de calitate scăzută la un preț, din nou, comparabil cu prețul pentru mărul moldovenesc de calitate la export. În același timp, potrivit rezultatelor anului 2020 și conform estimărilor preliminare ale organizațiilor producătorilor agricoli, importul de

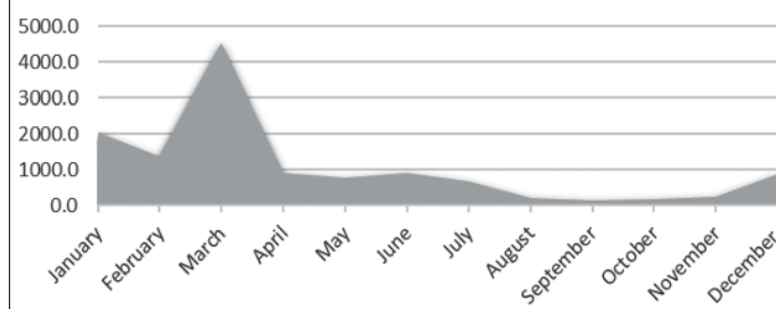
toamna anului trecut.

Potrivit operatorilor de pe piața de fructe și legume, există două motive principale. Marile întreprinderi horticoale exportatoare continuă să vadă piața internă drept „nișa micilor fermieri”, deoarece, pentru astfel de companii comerciale, volumul lunar de produse cumpărate de o mare rețea de supermarketuri reprezintă, în cel mai bun caz, volu-

Importul de mere în Moldova pe țări în 2019, tone

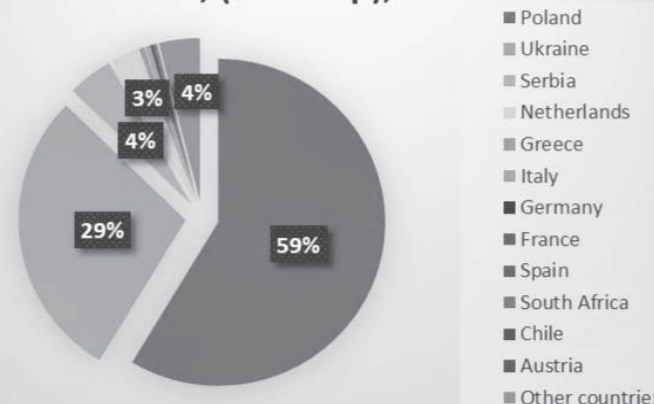
Statistica pe luni a importului de mere în Moldova, 2017-2019, tone

mul lor de export zilnic. La rândul lor, retailerii s-au convins repetat că mulți mici fermieri moldoveni nu sunt în măsură să ofere o aprovizionare stabilă, chiar și cu volume relativ mici de produse sortate, de calitate uniformă și de aceeași soiuri. Prin urmare, pentru rețelele de marketuri este mai convenabil să colaboreze cu importatorii intermediari (care, în plus, sunt pregătiți să emită o gamă largă de fructe și legume) sau să importe fructe în mod centralizat și independent.

Există o cale de depășire a

Importul de mere în Moldova pe țări în 2019, (Ian - Sep), tone

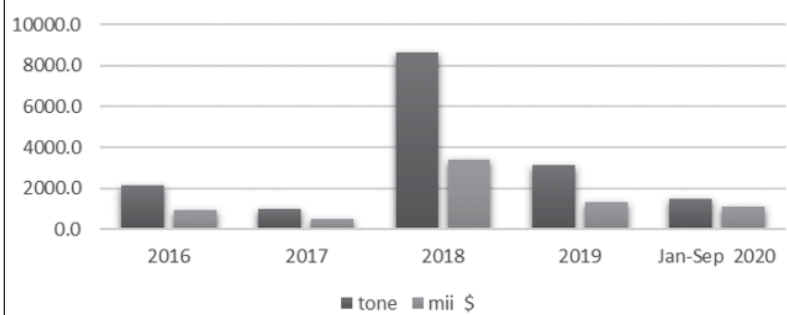

mere în Moldova s-a apropiat de 6-7 mii tone.

Pentru a parafraza întrebarea din titlu, de ce comercianții moldoveni au ignorat piața internă, care nu este un canal de vânzare atât de mic. Doar, la urma urmei, 6-8 mii tone reprezintă volumul lunar de export de mere moldovenești, în

acestei situații? Probabil, merele importate (precum și prunele și strugurii) din rețelele de retail din Moldova ar putea fi înlocuite de o mare companie moldovenească, cu o gamă bogată de fructe și legume, care prima ar ajunge la un acord cu majoritatea rețelelor locale de supermarketuri.

Importul de mere în Moldova, 5 ani

PROGNOZA: ÎN MARTIE-APRILIE VA SPORI LIVRAREA DE MERE CĂTRE FABRICILE DE CONSERVE DIN MOLDOVA

Reprezentantul Asociației Producătorilor de Conserve „Speranța-Con” susține că, după ce au scăzut la aproape zero, în ianuarie și la începutul lunii februarie, până la sfârșitul acestei luni a crescut livrarea de mere de la frigidere către fabricile de conserve din Moldova. În martie-aprilie, potrivit procesatorilor, acest proces va continua și, cel mai probabil, se va intensifica.

Optimismul lor, la prima vedere, este surprinzător. Conform estimărilor specialiștilor din organizațiile de pomicultori și comercianți, până la sfârșitul toamnei a anului trecut, aproximativ 180-200 mii de tone de mere erau depozitate în frigidere. Adică, în medie, cu 50-70 de mii de tone mai puțin decât în ultimii doi sau trei ani. Din cauza lipsei de aprovizionare cu mere relativ ieftine și mai mult sau mai puțin de calitate pe piața internă, cele mai mari rețele de supermarket-uri au început deja să importe acest produs în țară, încă din toamnă. În consecință, s-ar putea presupune că, chiar dacă comerțul cu amănuntul nu are suficiente mere locale, ieftine, atunci șansele procesatorilor de a cumpăra produse de la frigiderile întreprinderilor agricole locale sunt, în general, slabe. Cu toate acestea, Asociația “Speranța Con” consideră mult mai probabil un alt scenariu.

În opinia procesatorilor, există cel puțin trei condiții prealabile pentru a conta pe o creștere a aprovizionării cu mere „tehnice”, în primăvară. În primul rând, anul trecut, datorită unei scăderi accentuate a volumului și calității recoltei de mere din cauza secetei (de la 610 mii tone în 2019 la 430 mii tone în 2020), multe fructe din a doua categorie de calitate, precum și cele mici , au fost stocate în frigidere, așa-zisele mere „sociale”. Speranța că cererea acestor produse în Rusia va fi mare iarna s-a realizat doar parțial. După cum au remarcat cei mai mari comercianți moldoveni, partenerii lor-cumpărători ruși sunt îngrijorați de soldurile ridicate ale stocurilor fermierilor locali din cauza scăderii cererii efective a consumatorilor finali. Comercianții din Federația Rusă se așteaptă la o calitate înaltă de la produsele importate, la prețuri rezonabile. În consecință, există posibilitatea ca o anumită cantitate de mere

moldovenești de calitate scăzută, destinate exportului, să fie în cele din urmă vândute pe piața internă, inclusiv pentru prelucrare.

În al doilea rând, operatorii de pe piață atrag atenția asupra faptului că o creștere a ofertei de mere pentru prelucrare se întâmplă adesea ca „efect secundar” al exportului sporit al acestor fructe. În procesul de pregătire a loturilor de export în frigidere, se efectuează, de obicei, o sortare suplimentară a produselor, în urma căreia o parte din mere este vândută fabricilor de conserve. Din acest punct de vedere, livrarea redusă de mere pentru prelucrare în ianuarie-februarie este, de asemenea, un indicator că exportul merelor de desert este relativ scăzut, neatingând „nivelul de iarnă” din anii precedenți (20-30 mii tone pe lună).

Merită menționat faptul că, potrivit reprezentanților Asociației “Speranța Con”, din punctul de vedere al aprovizionării cu mere „tehnice”, producătorii piureului de mere, bunăoară Orhei Vit, s-au aflat în cea mai bună poziție, achiziționând zeci de tone de materie primă pe zi. Într-o situație mai dificilă s-au regăsit producătorii de concentrate - compania T.B. Fructe și altele -, care au nevoie de aprovizionare garantată, cu sute de tone de mere pe zi, pentru activitatea ritmică a fabricilor.

În cele din urmă, al treilea motiv pentru livrarea în primăvară de mere către fabricile de procesare ține de respingerea produselor cu termen de valabilitate expirat. Volumul acestor produse, în ultimii doi sau trei ani, a fost mic - 3-5% din volumul depozitat pentru păstrare. Anul acesta este posibil ca acest volum să fie mai mare.

ÎN MOLDOVA, PRODUCȚIA DE RĂSADURI DE POMUȘOARE ÎN SERE NU A FOST AFECTATĂ DE ÎNGHEȚURILE DIN FEBRUARIE

Reprezentanții asociației de ramură susțin că, din punct de vedere tehnologic, în ciuda producerii relativ simple a răsadului de pomușoare, acestea în Moldova sunt adesea cultivate în sere neîncălzite sau slab încălzite, dar, anul acesta, acest sector nu a suferit pierderi mari din cauza înghețurilor din februarie.

Anterior, EastFruit a informat că în Moldova, din cauza vremii reci, fermierii producători de legume trebuie să facă cheltuieli mari în procesul de încălzire a serelor. Din acest motiv, costul acestor produse va fi ridicat, cel puțin la începutul sezonului.

În Moldova, producția de răsaduri de înaltă tehnologie pentru sectorul pomușoarelor este concentrată doar în

câteva întreprinderi. Una dintre ele, cooperativa Berries Group (raionul Ungheni, satul Blindești), a organizat anul trecut producția de material săditor căpșuni fără virus (în principal soiul Marmolada / Onebor) cu o capacitate de până la 2 milioane de unități de răsaduri. Cu toate acestea, și în acest caz răsadul este

cultivat, din toamnă, în sere neîncălzite, iar în sezonul rece plantele sunt acoperite cu agril.

Unele clustere de pomușoare în nordul Moldovei importă o parte din răsadurile frigo, pentru cultivarea căpșunilor, din Italia. Până la plantare, acestea se păstrează în depozite.

PREȚURILE SĂPTĂMÂNALE ANGRO LA PRODUCȚIA HORTICOLĂ

(26.02.2021)

Denumirea produsului	Prețurile producătorului, MDL/KG		
	minim	maxim	mediu
FRUCTE ȘI POMUȘOARE			
Mere Golden Delicious	9.00	11.00	10.00
Mere Idared	9.00	11.00	10.00
Mere Jonagold	11.00	12.00	11.00
Mere Reinette Simirenko	8.00	9.50	9.00
Mere Gala	10.00	11.00	10.50
Mere Grany Smith	11.00	12.00	11.50
Mere Fuji	13.00	14.00	13.00
Mere timpurii	-	-	-
Mere, alte soiuri	10.00	11.00	10.00
Pere Conference	21.00	23.00	22.00
Alte soiuri de pere	10.00	13.00	12.00
Struguri de masă (albi)	10.00	12.00	11.00
Struguri de masă (roșii)	17.00	20.00	18.00
Struguri negri	9.00	11.00	10.00
Struguri Moldova	8.00	11.00	10.00
Struguri Kismis	-	-	-
Caise	-	-	-
Prune	10.00	11.00	10.00
Piersici	-	-	-
Portocale	17.00	19.00	18.00
Mandarine	16.00	18.00	16.00
Banane (galbene)	17.00	19.00	18.00
Zmeură	-	-	-
Căpșune	-	-	-
Afine (calitate superioară)	-	-	-
Afine (clasa I)	-	-	-
Mure	-	-	-
Coacăză (neagră)	-	-	-
Coacăză (roșie)	-	-	-
Cireșe (diametrul peste 26 mm)	-	-	-
Cireșe (diametrul până la 26 mm)	-	-	-
Vișine	-	-	-
Pepene verde (harbuz)	-	-	-
Pepene galben (zemos)	-	-	-
LEGUME			
Cartofi (recolta anului curent)	-	-	-
Cartofi (recolta anului trecut)	3.00	4.00	3.50
Morcovi (recolta anului curent)	-	-	-
Morcovi (recolta anului trecut)	3.00	4.00	3.50
Ceapă galbenă (recolta anului curent)	-	-	-
Ceapă galbenă (recolta anului trecut)	2.50	3.50	3.00
Tomate de seră (roșii, rotunde)	17.00	18.00	17.00
Tomate de seră (roze)	26.00	27.00	26.00
Tomate de seră (roșii, cărnoase)	-	-	-
Tomate de seră (soi Cherry)	26.00	28.00	27.00
Castraveți de seră (scurți, netezi)	23.00	24.00	23.00
Castraveți de seră (scurți, cu suprafața zgrunțuroasă)	28.00	29.00	28.00
Castraveți de seră (lungi, netezi)	-	-	-
Ardei dulci de seră (roșii)	35.00	37.00	35.00
Ardei dulci de seră (verzi)	25.00	27.00	25.00
Ardei dulci de seră (galbeni)	35.00	37.00	35.00
VERDEȚURI			
Pătrunjel	60.00	65.00	60.00
Mărar	55.00	60.00	55.00
Coriandru	140.00	150.00	140.00
Busuioc	310.00	320.00	310.00
NUCI ȘI FRUCTE DESHIDRATATE			
Miez de nuci	85.00	100.00	90.00
Nuci (cu coajă)	22.00	35.00	30.00
Miez de alune	150.00	160.00	150.00
Alune (cu coajă)	45.00	55.00	50.00
Miez de migdale	160.00	170.00	160.00
Migdale (cu coajă)	45.00	50.00	45.00
Caise deshidratate	-	-	-

Sursa: east-fruit.com

CREȘTEREA POPULAȚIEI: PROVOCARE MAJORĂ A SECOLULUI XXI

AR PUTEA DOMENIUL INGINERIEI SĂ DEȚINĂ SOLUȚII PENTRU PROBLEMELE DIN CE ÎN CE MAI DIFICILE GENERATE DE CREȘTEREA POPULAȚIEI, AMPLIFICAREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ȘI PRESIUNEA SPORITĂ CREATĂ DE ALIMENTE ȘI APĂ?

În acest secol lumea se va afla față în față cu rezultatele celei mai mari explozii a populației din istoria omenirii, se menționează într-un studiu publicat de Revista NATO.

Dacă nu se iau măsuri acum, miliarde de oameni se vor confrunta cu lipsa apei, foamete, zone urbane suprapopulate ale căror condiții de locuit sunt sub standarde și conflicte

Imaginați-vă două miliarde de oameni în plus pe planetă în următorii 40 de ani, toți având nevoie de hrană, apă și adăpost, în condițiile în care schimbările climatice accentuează aceste nevoi umane fundamentale.

Dacă nu se iau măsuri acum, miliarde de oameni se vor confrunta cu lipsa apei, foamete, zone urbane suprapopulate ale căror condiții de locuit sunt sub standarde și conflicte, în răspuns la secete, penurii de alimente, mizerie urbană, migrație și resurse din ce în ce mai aproape de epuizare, în timp ce

oameni?”, elaborat de Institutul de Inginerie Mecanică din Marea Britanie, a ajuns la concluzia că provocările anticipate ar putea fi rezolvate cu actualele tehnologii și practici sustenabile din domeniul ingineriei. Consecința este aceea că nu este nevoie să întârziem luarea unor măsuri la nivel global în așteptarea următoarelor descoperiri tehnice majore sau a unei revoluții la nivelul gândirii în privința controlului populației.

Se estimează că populația lumii va crește în deceniile următoare până la nouă miliarde de oameni într-un interval de 40 de ani (de la nivelul actual de 6,9 miliarde) și că va atinge un vârf de 9,5 miliarde în 2075

Raportul concluzionează, de asemenea, că ne aflăm într-o perioadă de tranziție spre o oportunitate unică, în condițiile în care avem la dispoziție din abundență tehnologii nepoluante și cunoștințe necesare pentru a permite

prezent de niveluri ridicate ale industrializării, se vor confrunta cu o scădere a creșterii populației, pe măsură ce sporește abundența de bunuri în plan intern. De exemplu în Asia, unde trăiește deja jumătate din populația lumii, se estimează că numărul oamenilor va crește doar cu 25%, cu un vârf în 2065, după care va intra în declin, într-un mod similar celui caracteristic unora dintre economiile post-industrializate. Deși modestă, creșterea continuă a populației din această regiune în următoarele cinci decenii, cuplată cu nivelul ridicat al creșterii veniturilor și bunăstării personale, va conduce, probabil, la apariția unei tensiuni geopolitice între diferite țări în disputa acestora pentru resurse naturale, precum surse comune de apă și materii prime destinate industriei.

urbane suprapopulate ale căror condiții de locuit sunt sub standarde pot rezulta conflicte interne și trans-frontaliere, care destabilizează rutele comerțului internațional și obligă migrația să părăsească zonele de conflict pentru a se îndrepta spre regiuni mai stabile, precum Europa.

Este probabil să apară tensiuni geopolitice între țările din toate cele trei grupuri în disputa acestora pentru combustibilii fosili (cărbune, petrol și gaze) și surse de energie cu emisii de carbon scăzute. Accesul la o energie abundentă și cu un preț rezonabil sprijină industrializarea, eliminarea sărăciei, creșterea economică și apariția societăților post-industrializate.

O nouă ordine mondială se va contura pe măsură ce apar țări bogate în noi resurse exploatabile, precum în înșorita Africă de Nord, în timp ce alte țări, care au dominat aprovizionarea cu energie în secolul XX, se vor lupta să-și mențină bunăstarea și influența

Istoria ne-a demonstrat în mod repetat că în lipsa acestei energii, societățile intră în cele din urmă în colaps datorită diminuării beneficiilor rezultate din investiții în niveluri mai ridicate de complexitate. O nouă

capacitatea de satisfacere a nevoilor încearcă să țină pasul cu cererea.

Și creșterea estimată la nivelul cererii se clatină. Mai multe guri de hrănit și schimbările în privința gusturilor pentru diferitele tipuri de alimente vor însemna:

- dublarea producției agricole într-un interval de patru decenii;
- necesitatea de a crește cantitatea de apă pentru consum cu 30% până în 2030;
- trei miliarde de oameni în plus care caută adăpost în centrele urbane până la mijlocul secolului.

Adăugați la acestea nevoia ca energia să susțină creșterea economică din țările post-industrializate și industrializate și noile țări în curs de industrializare, deopotrivă, a căror cerere se va dubla până în 2050, și veți vedea că există o provocare semnificativă pentru guverne și societăți în general.

Vestea bună este că un raport recent, intitulat „Populația: O planetă, prea mulți

noilor țări în curs de dezvoltare să „sară capra” peste faza emisiilor ridicate, stadiul foamei de resurse a industrializării timpurii. Acest aspect este deosebit de important, deoarece exact în cadrul acestor economii emergente este de așteptat să se producă cea mai mare creștere a populației.

Pe ansamblu, se estimează că populația lumii va crește în deceniile următoare până la nouă miliarde de oameni într-un interval de 40 de ani (de la nivelul actual de 6,9 miliarde) și că va atinge un vârf de 9,5 miliarde în 2075. Aceste cifre generice nu evidențiază, totuși, unele tendințe demografice importante, indicând emergența, în următoarele decenii, a trei categorii în care se vor încadra caracteristicile majorității țărilor.

1) Economii post-industrializate mature vor fi caracterizate în mare măsură de populații stabile sau în declin. De exemplu, se estimează că numărul oamenilor din Uniunea Europeană va scădea cu 20% până în 2100. Declinul asociat la nivelul tinerilor va avea un spectru larg de implicații în privința unor aspecte precum asistența socială, asistența medicală și compoziția forței de muncă. Conflictele legate de populație și tensiunile induse de schimbările climatice în regiuni aflate la mari distanțe vor avea, de asemenea, un impact asupra acestor economii, prin dezorganizarea aprovizionării cu produse agricole și bunuri manufacturiere.

2) Economii în curs de dezvoltare aflate în stadii mai avansate, caracterizate în

3) Noile economii în curs de dezvoltare și economiile încă nedezvoltate aflate la granița industrializării formează al treilea grup. O creștere accelerată a populației, care va contribui în cea mai mare măsură la creșterea globală până în 2075, reprezintă cea mai importantă caracteristică a acestor țări. Africa este principala regiune din acest punct de vedere, unde se estimează că multe țări își vor dubla sau tripla populația până în 2050. Acest lucru va avea drept consecință generarea unei presiuni considerabile pentru asigurarea unei producții interne de alimente, apei și accesului la energie la un nivel mai ridicat. Atunci când tensiunile politice și sociale generate de urbanizarea necontrolată se combină cu o extindere extraordinară de mare a zonelor

ordine mondială se va contura pe măsură ce apar țări bogate în noi resurse exploatabile, precum în înșorita Africă de Nord, în timp ce alte țări, care au dominat aprovizionarea cu energie în secolul XX, se vor lupta să-și mențină bunăstarea și influența.

Raportul mai sus amintit a ajuns la concluzia că noile economii în curs de dezvoltare au o importanță crucială pentru asigurarea succesului. Dacă aceste țări se vor încadra pe aceeași traiectorie a emisiilor de gaze de seră (GHG) ridicate și a dezvoltării inconstante urmate în trecut de țările industrializate mature ale lumii, rezultatul va fi unul neplăcut pentru noi toți.

(Continuare în numărul viitor)

SERVICIILE OFERITE DE REȚEAUA FEDERAȚIEI AGRICULTORILOR DIN MOLDOVA

DEZVOLTAREA AFACERILOR

- Elaborarea planurilor de afaceri
- Asistență la elaborarea pachetului de documente pentru accesarea finanțărilor
- Asistență la efectuarea studiilor de fezabilitate a investițiilor și identificarea furnizorilor de echipamente
- Asistență la pregătirea aplicațiilor pentru accesarea subvențiilor
- Organizarea seminarelor de consultanță și formare a producătorilor agricoli în cadrul Măsurii 5 din Regulamentul de subvenționare
- Organizarea vizitelor și misiunilor de afaceri

DEZVOLTAREA COOPERATIVELOR

- Asistență la crearea și dezvoltarea cooperativelor de marketing
- Asistență la crearea și dezvoltarea asociațiilor profesionale pe produs
- Instruiri în dezvoltarea afacerilor și cooperativelor de marketing

SERVICII DE MARKETING

- Servicii de intermediere a producției agricole
- Oferirea informației despre prețuri și piețe
- Promovarea cererilor și ofertelor comerciale
- Elaborarea studiilor și a cercetărilor de piață

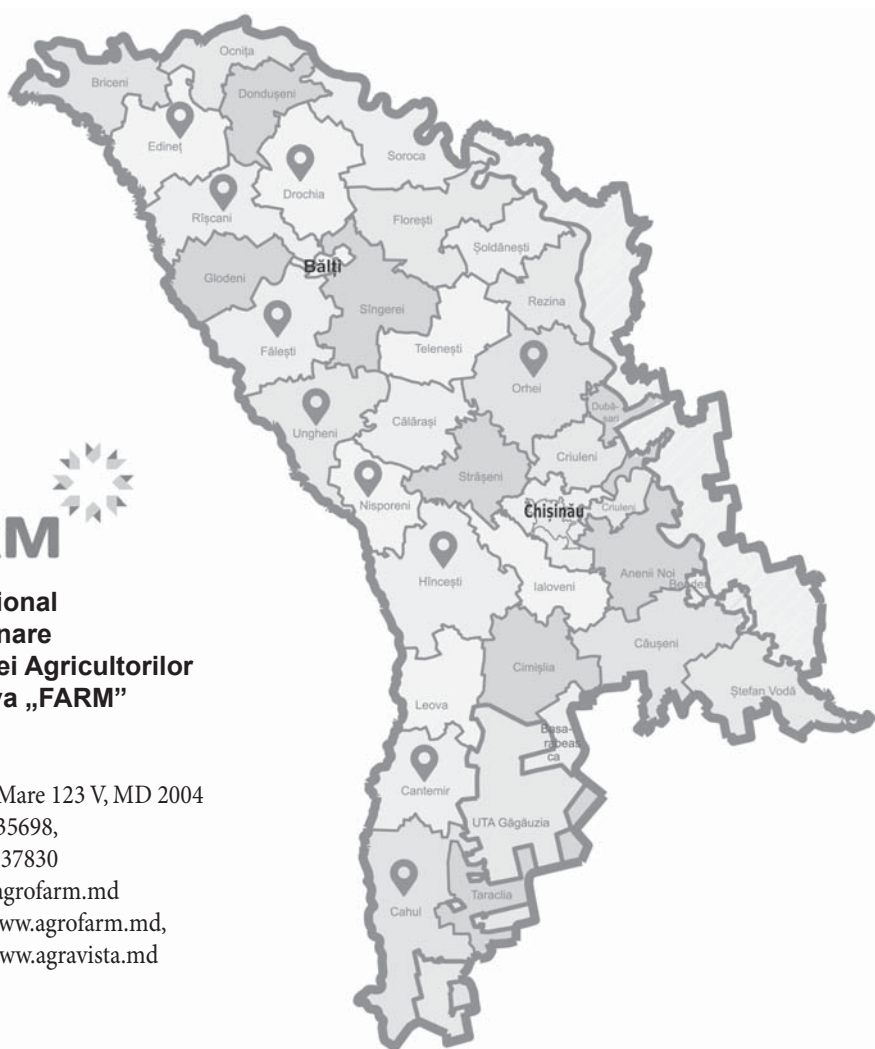
Pentru informații suplimentare apelați oficiul național și organizațiile regionale ale Federației Agricultorilor din Moldova

Organizațiile Regionale ale Federației Agricultorilor din Moldova

**Oficiul Național
de Coordonare
al Federației Agricultorilor
din Moldova „FARM”**

Or. Chișinău,
Bd. Ștefan cel Mare 123 V, MD 2004
Tel: +373 22 235698,
Fax: +373 22 237830
Email: farm@agrofarm.md
Pagina web: www.agrofarm.md,
www.agravista.md

CANTEMIR

AO „Fermier- AGROinform”
Str. Trandafirilor 2, et. IV, of. 408
Tel: 0 273 2 28 53
cantemir@agrofarm.md

CAHUL

AO „Centrul de Business din Cahul”
Piața Independenței, 6, of. 105; MD
Tel: 0 299 2 14 13
cahul@agrofarm.md

NISPORENI

OO „Nis-AGROinform”
Str. Suveranității, 2, et.3, of. 307
Tel: 0 246 2 38 57
nisporeni@agrofarm.md

DROCHIA

AO „AGRO-CONS”,
Bd. Independenței, 48
Tel: 0 252 2 70 32
drochia@agrofarm.md

EDINEȚ

A.O. „AGROinform”
Șos. Bucovinei, 37
Tel: 0 246 2 43 84
edinet@agrofarm.md

FĂLEȘTI

AO „CUTEZĂTORUL”
Str. Ștefan cel Mare, 50, et.1, of. 126
Tel: 0 259 2 29 51
falesti@agrofarm.md

HÂNCEȘTI

AO „Centrul de Extensiune în Agricultură”
Str. Mihalcea Hâncu, 123, et. 4, bir. 62
Tel: 0 269 2 34 08
hincesti@agrofarm.md

ORHEI

AO „ORHCONSINFO”
str. Vasile Mahu, 141
Tel: 0 235 24 955
orhei@agrofarm.md

RÂȘCANI

AO „Asociația Femeilor de Afaceri
din Sectorul Rural”
Str. Independenței 44, of. 12
Tel: 0 256 2 45 84
riscani@agrofarm.md

UNGHENI

AO „Centrul Pentru Inițiativă Privată”
Str. Națională, 7, bir.507,
Tel: 0 236 2 34 55
ungheni@agrofarm.md

SOROCA

„Teragronord”
str. Ștefan cel Mare 27a/5
Tel: 069021249
teragronord@gmail.com
soroca@agrofarm.md

TRANSNISTRIA

AO „Vitality”
Tiraspol, str. Yunoști 48 of. 10, MD 3300
068822395
tiraspol@agrofarm.md
ongvitality@gmail.com
viacheslav.bezhenar@gmail.com

În paginile ziarului **Agravista** PUTEȚI PLASA ANUNȚURILE Dvs comerciale.

DORIȚI SĂ **VINDEȚI** SAU SĂ **PROCURAȚI** MATERIAL SĂDITOR, INPUTURI, TEHNICĂ SAU PRODUCȚIE AGRICOLĂ?

Doriți ca despre oferta Dvs să știe cât mai mulți fermieri, producători agricoli,
PERSOANE CU ADEVĂRAT INTERESATE DE DOMENIU?

Ziarul Agravista Vă pune la dispoziție SPAȚIU PENTRU PROMOVARE.

PUBLICUL DVS ȚINTĂ SUNT TOCMAI CITITORII NOȘTRI!

Nu ezitați să ne contactați la adresa redacției:

Mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 123 „V”
Tel: (022)23 56 98; (+373)6 888 22 11 Fax: (022) 23 78 30;
Sau la adresa de e-mail: ebalan@agrofarm.md

*** PROMOȚIE!** Anunțurile de mică publicitate
pentru membrii Federației Agricultorilor din Moldova
se plasează gratuit

FACEȚI UN PAS ÎNAINTE, PROMOVAȚI-VĂ AFACEREA!

**ABONAREA
2021**

DORIȚI SĂ ÎNCEPEȚI O AFACERE

ȘI NU ȘTIȚI ÎN CE DOMENIU SĂ INVESTIȚI?

Abonați-Vă la ziarul

**ZIARUL PENTRU ȘI DESPRE
AGRICULTORI**

Agravista

**INDEX DE ABONARE: PM 21948
AGROMEDIAINFORM**

Agravista* este publicația periodică care apare de două ori pe lună cu un tiraj de peste 3500 de exemplare. Ziarul este unul de profil agricol iar abonații Agravista sunt agricultorii, persoanele interesate de domeniu, autoritățile publice locale și naționale.

**TOATE ACESTE LA UN PREȚ
REZONABIL DE NUMAI**

154 de lei

**PENTRU UN ABONAMENT
ANUAL**

Tematica materialelor o constituie problemele și realizările agriculturii din țara noastră, dar și de peste hotare.

ÎN FIECARE NUMĂR GĂSIȚI:

- ✓ *interviuri cu persoane de decizie,*
- ✓ *știri de actualitate,*
- ✓ *reportaje de la evenimente relevante pentru agricultori,*
- ✓ *istorii de succes,*
- ✓ *explicarea legislației în domeniu,*
- ✓ *anunțuri despre dezvoltare, finanțare și școlarizare pentru agricultori.*

PREȚURI DE ABONARE (lei)

1 lună	3 luni	6 luni	9 luni	12 luni*
14	42	84	126	154

* august vacanță

ABONAMENTE LA ZIARUL NOSTRU POT FI PERFECTATE ÎN TOATE OFICIILE POȘTALE

